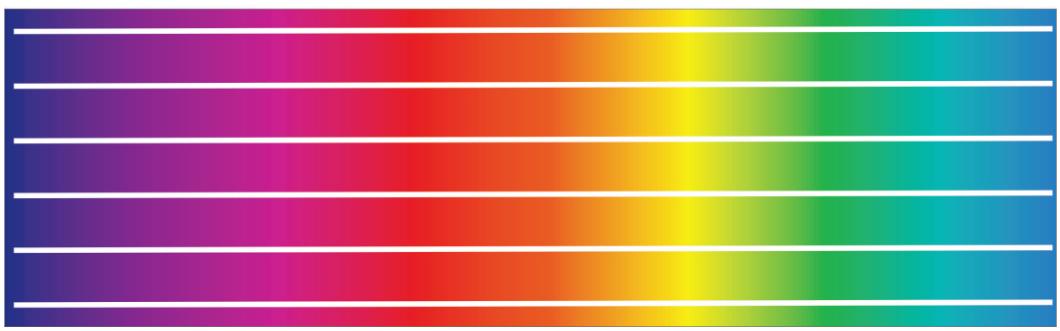
Eşref ADALI

Mayorka

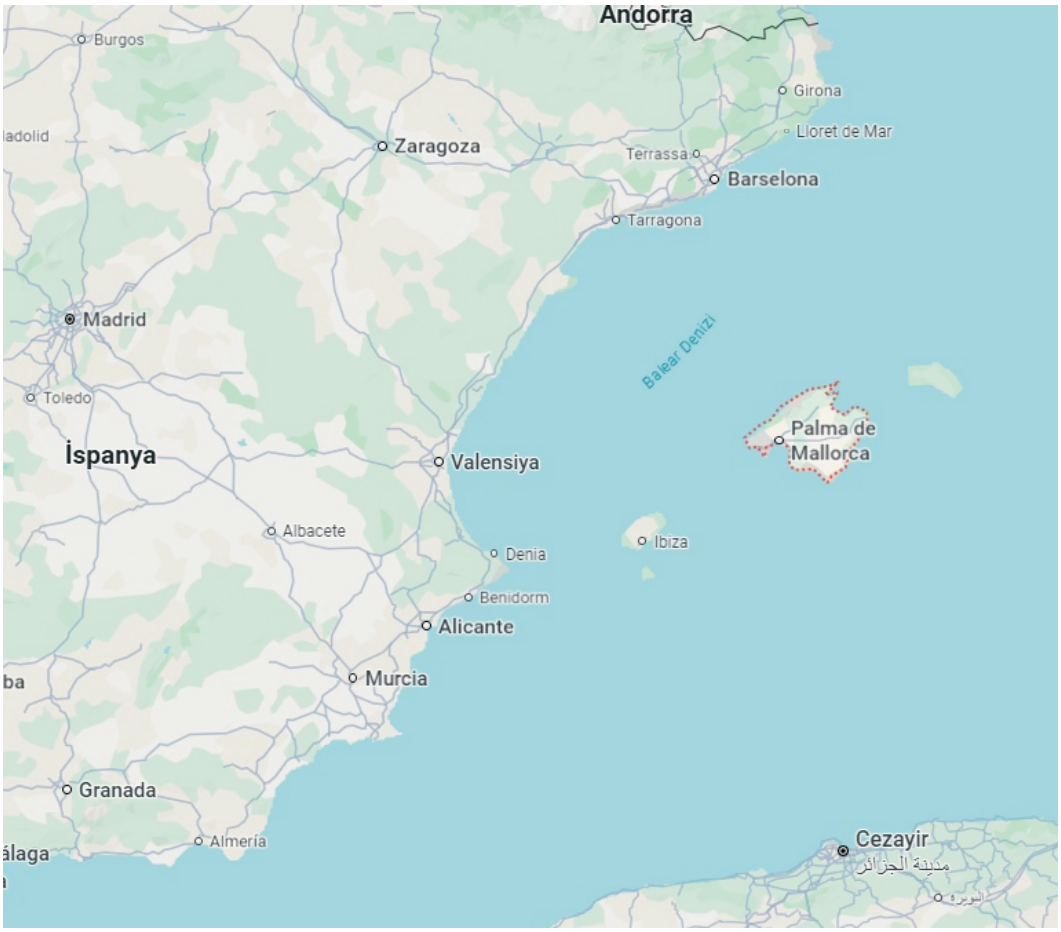
Sunuş

1993 yılı sonbaharında Mayorka'yı görmüş olmak üzere Mete Önal ve eşi ile birlikte bir geziye katıldık. Bu gezi kapsamında, belli yerleri gezi programı kapsamında belli yerleri de serbest gezerek görebildik.

Mayorka adasında Palma kentinde konakladık, dolayısıyla önce kentte görülmesi gereken yerleri gördük. Bunun dışında adayı arabayla dolaşıp, doğasını ve diğer yerleşim yerlerini görme şansımız oldu.

Konakladığımız otelde, çeşmelerden akan suyun deniz suyundan elde edildiğini sanıyorum. Yıkandığımızda saçlarımızın katılaştığını hep hatırlarım. Bu nedenle şişe içmi suyu alıp yıkanmak zorunda kaldık. Çok turist çeken bir adada böylesine bir durumla karşılaşmış olmak çok üzücüydü.

II - Sunuş

Balear Adaları ve Mayorka adası

İçindekiler

Sunuş 2

Mayorka 1

Tarihçe 2
- Erken Dönem Tarihi 2
- Çağlar Boyunca Gelişim 2
- Yakın Dönem Tarihi 4

Etimoloji 4

Demografi 5

Ekonomi 5

Coğrafya 5

Biyoçeşitlilik 5

Mallorca Adasındaki Yerleşim Yerleri 6

Mayorka'daki Din ve Kültür Çatışmaları 8
- Müslüman Yönetimi Dönemi 8
- Hıristiyan Yönetimi Dönemi 10
- Sonuç 12

Palma 13
- Palma'nın Arması 14
- Coğrafya 15
- Kent Planlaması 15

Tarihçe 16
- Roma Dönemi 16
- Doğu Roma Dönemi 16
- Müslüman Dönemi 16

Palma'da Görülmesi Gereken Yerler 21
- Palma Katedrali (Catedral de Palma de Mallorca) 21
- Bellver Kalesi (Castillo de Bellver) 24
- Kral Bahçesi (s'Hort del Rei) 26
- Palma Sokakları 27

Mayorka Kırsalı 29

Valldemossa 30
- Coğrafya 30
- Nazaretli İsa Kraliyet Manastırı 31
- Port de Sóller 33

Sierra de Tramontana 34
- Coğrafya 34

Coll de Cal Reis 34
Santuari de Sant Salvador 35
Porto Cristo 36
Coğrafya 36
Canyamel Plajı 37

Mayorka

Mallorca, (Majorca) İspanya'nın Balear Adaları'nın en büyüğü ve Akdeniz'in yedinci büyük adasıdır.

Adanın merkezi olan Palma, aynı zamanda Balear Adaları özerk topluluğunun da başkentidir. Balear Adaları, 1983 yılından bu yana İspanya'ya bağlı özerk bir bölgedir. Balear Adaları içinde Mallorka, Minorka, İbiza, Cabrera ve Formentera adaları bulunur. Cabrera (Palma'nın güneydoğusunda) ve Dragonera (Palma'nın batısında) Mallorka'nın bitişiğindedir.

Mallorca, İspanya'nın bir parçası olan ve Akdeniz'de bulunan Balear Adaları'ndaki en büyük adadır. Adanın yerel dilleri İspanyolca ve Katalancadır. Adanın başkenti Palma, aynı zamanda Balear Adaları özerk topluluğunun da başkentidir.

Tarihçe

Akdeniz'in diğer büyük adaları gibi Mallorca da tarih boyunca Akdeniz'in egemen güçleri için ilgi odağı olmuştur. Bunun sonucu olarak değişik uluslar adada egemen olmaya çalışmışlardır. Bu durum adada değişik kültürlerden izlerin oluşması sağlamıştır. Mallorca'nın tarihi aşağıda dönemler bağlamında sunulmuştur.

Erken Dönem Tarihi

Arkeolojik bulgular adadaki ilk yerleşimlerin MÖ 1300 ile 1000 yılları arasında var olduğu göstermektedir. İlk yerleşimcilerin, Batı Akdeniz çevresindeki diğer toplumlarla ticari etkileşimlerde bulundukları anlaşılmaktadır.

Takımadaların konumu nedeniyle Balear Adaları, Akdeniz'i boydan boya geçen önemli ticaret yolları üzerinde yer alıyordu. Eivissa (Ibiza), önce Fenikeliler, ardından da Kartacalı tüccarlar için önemli bir ticari merkez haline geldi. Mallorca, MÖ VIII. ve VII. yüzyıllardaki bu kültürlerde ikincil bir rol oynamış olsa da, klasik metinlerde Mallorcalı "honderos"ların (sapanla taş atan askerler) Pön Savaşları'nda (MÖ 264 - MÖ 146 yılları arasında Roma Cumhuriyeti ile Fenikeli Kartaca İmparatorluğu arasında yapılan üç büyük savaş dizisidir) Kartaca'lıların safında savaştığı yönünde kayıtlar bulunmaktadır.

Pön Savaşları'ndan galip çıkan Romalılar, Balear Adaları'nda yaygınlaşan korsanlık faaliyetlerinden bıkınca, Mallorca'yı fethedip yerleşmek üzere bir sefer düzenlediler. MÖ 123 yılında Quintus Caecilius Metellus adayı fethetti ve Mallorca, beş buçuk yüzyıl boyunca Roma tarihinin inişli çıkışlı kaderine ortak oldu. Tarihçiler, o dönemde adada Pollentia (Alcudia yakınlarında) ve Palma olmak üzere iki ana merkez bulunduğunu düşünmektedir. Vandalların ve ardından Doğu Romalıların egemenliği altında geçen birkaç yüzyıllık çalkantılı dönemin ardından, VIII. yüzyılın başlarında Müslümanlar adaya yönelik 200 yıl sürecek saldırılarını başlattılar. 902 yılında ise tüm takımadalar, Kurtuba Emirliği'ne (Endülüs Emevi Devleti) dahil edildi.

Roma kültürü, Mallorca'nın sosyal yapısı üzerinde büyük olasılıkla en büyük etkiyi bırakmış kültür olsa da, Mağriplilerin etkisi adadaki tarımın gelişmesinde, ayrıca zanaat ve ticaretin ilerlemesinde önemli bir rol oynamıştır. Mağriplilerin adanın folkloruna, diline ve mutfağına yaptıkları katkıları açıkça görümektedir.

Çağlar Boyunca Gelişim

Mallorca'daki Mağriplilerin Katalan teknelerini yağmalaması, Kral I. Jaume'yi (ya da Türkçe adıyla I. James. İber Yarımadasını yeniden Hıristiyanlaştıran Aragon Kralı olarak bilinir.) adayı ele geçirme planları yapmaya iten temel neden olmuştur. 1229 yılının sonunda, 155

gemiden oluşan bir filoyla, 15.000 asker ve 500 at, Tarragona'daki Salou'dan denize açıldı. Kanlı bir savaştan sonra "Fatih" unvanlı I. Jaume, adayı kendi Aragon Krallığı'na kattı.

Kral, genişleyen krallığını iki oğlu arasında paylaştırdı ve küçük oğlu Jaume'ye, Mallorca'nın yönetimini verdi. Ada, 1276'dan 1344'e kadar bağımsız bir krallık olarak yaşadı. Bu döneme "Altın Çağ" adı verilmiştir. II. Jaume'nin hükümdarlığı sırasında adada tarım, sanayi ve denizcilik büyük bir gelişme gösterdi. Birçok yeni köy kuruldu, paralar basıldı ve Bellver Kalesi inşa edildi. Ayrıca Almudaina, görkemli bir Gotik saraya dönüştürüldü ve Sant Francesc Manastırı'nın yapımına başlandı.

Katalanlar, Mallorca'nın bağımsız olarak elde ettiği başarılardan rahatsız oldular. 1344'te kuvvete başvurarak adaları kesin bir şekilde yeniden Aragon Krallığı'na kattılar. XV. yüzyılın sonunda ise Balear Adaları, Kastilya ve Aragon'un siyasi birleşimiyle birlikte İspanya Krallığı'nın bir parçası haline geldi.

Sonraki yüzyıllarda, Mallorca'nın kırsal kesiminde yaşayanlar ile kentlerde yaşayan soylular arasında anlaşmazlıklar yaşandı. Bu anlaşmazlıklar zaman zaman kanlı çatışmalara dönüştü. XVI. yüzyılda meydana gelen bir dizi ayaklanma, halkın soylulara duyduğu hoşnutsuzluktan kaynaklanıyordu. Bu dönemde Avrupa'yı kasıp kavuran veba salgını, binlerce Mallorca'lının da ölümüne neden oldu.

İspanya'nın ilk iç savaşı ise bir sonraki yüzyılda oldu. Ardılı olmayan kralın yerine kimin geçeceğini belirleyeceği için "Veraset Savaşı" olarak adlandırılan bu çatışma, Mallorca üzerinde de büyük etki yaptı. Bu savaşın sonunda 1700 yılında V. Felipe İspanya tahtına çıktı. Mallorca'lılar V. Felipe bağlılıklarını bildirdiler. Bu dönemde, tüm kamusal alanlarda ve resmi işlemlerde Kastilya dilinin (İspanyolca) kullanımı zorunlu hale getirildi.

Mallorca tarihindeki bir sonraki dönem, eğlenceli olmasa da en azından romantik bir nitelik taşıyordu. Ada halkı, Kuzey Afrika'dan gelen korsan saldırılarının korkusuyla yaşıyordu. Buna karşılık, kral tarafından birçok nesil boyunca önde gelen Mallorca'lı denizcilere, vatanlarını "savunma" izni verildi. "patente de corso" adı verilen bu izin belgesi son derece faydalı oldu. Bu izin belgesinde geçen "korsan" (corsair) olarak adlandırılan denizcilerin en ünlüsü, donanmanın deniz gücüne gerek duyduğu anlarda gemilerini kiralayarak İspanyol Donanması'nda Korgeneral rütbesine kadar yükselen Kaptan Antoni Barcelo'ydu. Aynı dönemden bir diğer önemli isim ise Mallorca'lı misyoner Fray Junipero Serra'ydı. Adadaki küçük Petra köyünde dünyaya gelen Serra, Barcelo'dan çok daha uzaklara seyahat etti. Bazı kişiler "*Mallorca'lı misyoner Serra olmasaydı, bugünkü San Francisco ve Kaliforniya'daki diğer pek çok şehir var olmayabilirdi*." demektedir.

Yakın Dönem Tarihi

XIX. yüzyılın başlarındaki Napolyon Savaşları, Mallorca'nın yaşamını kötü yönde etkiledi. Katalan mültecilerin Mallorca'ya akın etmesi, adada hem sosyal hem de ekonomik huzursuzluğa yol açtı. Ancak aynı yüzyıl, burjuvazinin doğuşuna ve onun toplumsal değişim arzusuna da tanıklık etti. İber Yarımadası ile iletişim kanalları kuruldu. Batı Hint Adaları ile ticareti geliştirmek üzere deniz hatları oluşturuldu. Palma yakınlarındaki geniş bataklık düzlük kurutularak tarıma kazandırıldı, demiryolu inşa edildi ve Katalan dilinin yeniden kullanımıyla birlikte temkinli bir bölgeselcilik anlayışı ortaya çıktı. Ancak yüzyılın sonuna gelindiğinde, yerel ekonomi yeniden bir gerileme dönemine girdi. Durumun farkına varan pek çok ada sakini, İber Yarımadası'na ya da Amerika'ya göç etti.

Mallorca'da XX. yüzyılın ilk yarısına iki kişi damgasını vurdu. Bunlar siyasetçi Antoni Maura ve finansçı Joan March'dır. Muhafazakar partinin lideri olan Maura, siyasi yaşamının tamamını Madrid'de geçirmesine karşın, hemşerilerinin desteğini hiçbir zaman kaybetmedi. Joan March Ordinas'ın hayatı ise, "yokluktan zirveye" uzanan klasik bir başarı öyküsüydü. Yönetici seçkinlerin katı sınıf önyargılarına sahip olduğu bir dönemde, Mallorca'daki bir köyde dünyaya gelen March, yalnızca İspanya'nın en zengini olmakla kalmadı, aynı zamanda dünyanın en zengin üçüncü kişisi oldu.

Mallorca halkı, XX. yüzyılın üçüncü on yılına girerken de 1800'lü yıllardaki karakteristik özelliklerini koruyordu: taşralı, son derece dindar ve siyasi açıdan tutucu bir yapıdaydılar. İspanya İç Savaşı sırasında adalarda kayda değer bir şiddet olayı yaşanmadı. Franco'nun diktatörlüğü döneminde ise adalardaki siyasi durum, İber Yarımadası'ndakinden farksızdı. Mallorca'nın geleneksel yaşam tarzını terk etmeye başlaması ancak 1960'larda turizmin gelişmesiyle oldu. 1975 yılında Franco'nun ölümüyle birlikte ada, özerkliğini ve kültürel kimliğini yeniden kazanma sürecine girdi.

1978'de kabul edilen yeni İspanyol Anayasası, günümüzde de varlığını sürdüren bölgesel yönetimin kurulmasına yasal zemin hazırladı. 1983'de Balear Adaları için Özerklik Statüsü kabul edildi.

Etimoloji

İsminin kökeni, Latince insula maior, "daha büyük ada" tamlamasına dayanmaktadır. Nitekim komşu küçük adanın adı Menorka "daha küçük ada" anlamındadır. Bu adlar Roma'lılar tarafından verilmiştir. Latincede *insula* ada ve *maior* ana ya da daha büyük anlamındadır. Zaman içinde önad olan maior ada dönüşerek *maiorca* ya evrilmiştir.

Demografi

Mallorca adasının 2025 sayımına göre toplam yerleşik nüfusu yaklaşık 971.068 kişidir. Adanın en kalabalık beldesi Palma de Mallorca'nın nüfusu yaklaşık 430.000 kişidir. Bu durum, ada halkının yaklaşık yarısının bu kentte yaşadığını göstermektedir.

Adada Katalancanın bir lehçesi olan Mallorquí (Mallorca lehçesi) ve Kastilya İspanyolcası resmi dillerdir.

Adada önemli sayıda yabancı uyruklu yaşamaktadır. Bunlar genellikle Almanya, İngiltere, Kolombiya, Arjantin ve Fas kökenlilerdir. Yabancı uyruklular toplam nüfusun yaklaşık %25'ini oluştururlar.

Adadaki dini inanç dağılımı şöyledir: %83 Katolik, %10 Müslüman, %4 Protestan ve %1 Musevi

Ekonomi

Mallorca adasının ekonomisi, geleneksel tarım toplumundan hizmet odaklı ve turizm ağırlıklı modern bir yapıya dönüşmüştür. Adanın gayrisafi yurt içi hasılasının (GSYİH) ve istihdamının büyük bölümü turizm ile hizmet sektörüne dayanmaktadır. Turizm gelirlerinin GSYİH daki payı %45'dir. Adada yaşayanların %35 turizm alanında çalışmaktadır.

Coğrafya

Mallorca, Balear adalarının en büyüğüdür. Toplam yüzölçümü 4.992 Km^2'dir. Ada İspanya anakarasının yaklaşık 220 Km doğusunda yer alır. Adanın kuzeybatısında Serra de Tramuntana ve güneydoğusunda Serres de Llevant sıradağları bulunur. Adanın en yüksek tepesi 1.445 m ile Puig Major Dağı'dır.

Adanın orta kısmında es Pla adlı ova yer alır.

Biyoçeşitlilik

Mallorca Adası, Akdeniz iklimi, dağlık yapısı (Serra de Tramuntana), sulak alanları (S'Albufera) ve denizel ekosistemleri sayesinde yüzlerce endemik türe ve zengin bir biyoçeşitliliğe ev sahipliği yapar. Adanın endemik canlılarından bazıları aşağıda sıralanmıştır:

- **Ferreret Kurbağası** (Alytes muletensis): Sadece Serra de Tramuntana kanyonlarında yaşayan canlı fosildir.
- **Balear Kertenkesi** (Podarcis lilfordi): Adanın kıyı adacıklarında ve kayalıklarında yaygın olarak yaşar.
- **Balear Sansarı** (Martes martes minoricensis): Ormanlık alanlarda yaşayan Avrupa sansarının bir alt türüdür.
- **Balear Yelkovanı** (Puffinus mauretanicus): Avrupa'nın en çok tehdit altında olan deniz kuşu türlerinden biridir.
- **Balear Ötleğeni** (Sylvia balearica): Adanın çalılık ve makilik alanlarına özgü endemik ötücü kuştur
- **Kara Akbaba** (Aegypius monachus): Dünyada denize bakan kayalıklarda yuva yapan tek kara akbaba sürüsüdür.
- **Balear Çuha Çiçeği** (Yüksükotu - (Digitalis minor): Tramuntana Dağları'na özgü endemik çiçekli bitkidir.
- **Balear Yabani Safranı** (Crocus cambessedesii): İnce koyu yapraklı endemik safran türüdür.
- **Neptün Çayırı** (Posidonia oceanica): Adanın turkuaz sularını temizleyen ve balıklara yuva olan devasa deniz çayırı yataklarıdır.

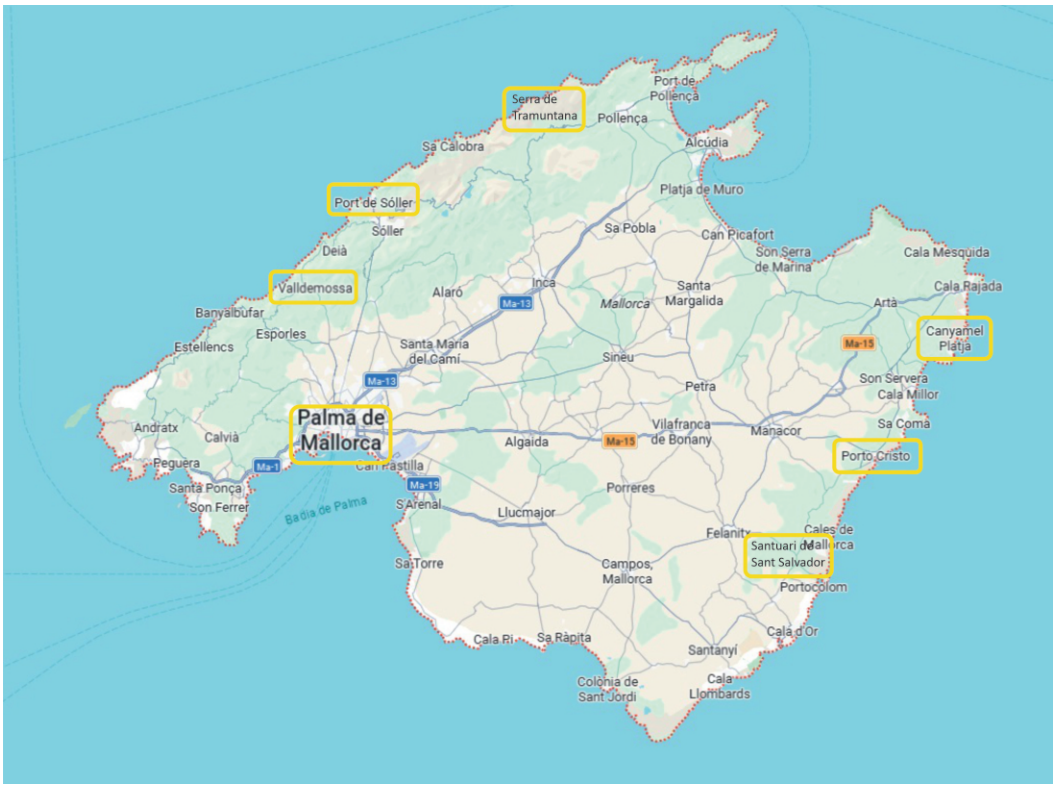
Doğal yaşamı koruma adına Mallorca'da aşağıda adları verilen alanlar koruma altındadır:

- **Serra de Tramuntana:** Kireçtaşı yamaçları, meşe ormanları (Quercus ilex) ve derin kanyonlar barındırır; UNESCO Dünya Mirası Listesi'ndedir.
- **S'Albufera Doğal Parkı**: Adanın en büyük sulak alanı ve lagünüdür; 300'den fazla kuş türüne ve yüzlerce mantar/omurgasız türüne ev sahipliği yapar.
- **Denizel Alanlar**: Posidonia oceanica çayırları; bir metrekarelik alanda 50.000'den fazla küçük canlı barındırabilen kritik bir "mavi karbon" ve balık üreme alanıdır.

Mallorca Adasındaki Yerleşim Yerleri

Mallorca adasındaki yerleşim yerleri ve bunlara ilişkin kısa bilgiler aşağıda verilmiştir:

- **Palma**: Adanın başkenti ve en büyük yerleşim yeridir. Adanın güneyinde yer alır. Tarihi Palma Katedrali, müzeler ve hareketli gece hayatı merkezi.
- **Alcúdia**: Adanın kuzeyinde bulunur. Roma kalıntıları, XIV. yüzyıldan kalma orta çağ surları ve ailelere uygun plajlarıyla bilinen tarihi kasaba.

Mallorca Adası'nda Gördüğümüz yerler

- **Manacor**: Adanın doğusundadır. Adanın en kalablık ikinci beldesidir. Yakınındaki Coves del Drach mağaralarıyla ünlüdür.
- **Calvià**: Adanın güneybatısında yer alır. Magaluf ve Sol de Mallorca gibi tatil beldelerini barındıran sahil yerleşim yeridir.
- **Deià Serra de Tramuntana**: Adanın kuzeybatında yer alan bu köy dağ yamacına kurulmuştur. Bu nedenle sanatçıları ve yazarların uğrak yeridir.
- **Sóller (Port de Sóller Serra de Tramuntana)**: Adanın kuzeybatısında bulunan bu bölge portakal bahçeleriyle ünlüdürü. Sóller treni hattının ve tarihi tramvayın ulaştığı bir vadidir.
- **Binissalem Raiguer**: Adanın ortasında bulunur. Adanın ünlü şarap üretim bölgesidir.
- **Artà**: Adanın doğusunda yer alan bu kasaba Sant Salvador Tapınağı, surları ve geleneksel yerleşimiyle dikkat çeker.

Mayorka'daki Din ve Kültür Çatışmaları

Yazılı tarihe bakıldığında Balear adalarına önceleri Fenikeliler, ardından Romalılar, daha sonra Mağribiler ve son olarak Katalanlar egemen olmuşlardır. Özellikle batı kaynakları Aragon Kralı I. James'in Mayorka'yı Mağripler'den kurtardığını yazarlar; hatta Mayorka tarihinin bu fetihten sonra (1230) başladığını söylerler. Bu kısımda Mağripler ve Katalanlar döneminde, Müslümanlar, Hıristiyanlar ve Museviler arasında yaşananları farklı kaynakların görüşünden sunmaya çalışacağım.

Müslüman Yönetimi Dönemi

Mayorka, 902 ile 1229 yılları arasında yaklaşık 330 yıl boyunca Endülüs Emevi'leri ve sonrasında kurulan Mayurka Emirliği egemenliğinde kalmıştır.

Müslümanlar, 300 yıl süren egemenlikleri sırasında adalara uzun bir kültürel gelişme ve refah dönemi yaşattı. Adaların başkenti Palma'nın Arapça adı olan "Medine Mayurka" önemli bir kültürel ve ticari çekim merkezi oldu. Akdeniz'deki en önemli ticaret limanlarından biri ve bir kültür şehri haline gelen Medine Mayorka, Minorka ve İbiza'da önemli Müslüman din alimleri, şairler, dil bilginleri ve tasavvuf uzmanı yetişti. Endülüs, Mağrib, Sicilya ve doğudan çok sayıda bilim insanı Mayorka'ya gelip yerleşti. İslam tarihi kitaplarında "Mayurki" (Mayorka'lı anlamında) adıyla tanınan çok sayıda ilim insanı ismine rastlanır. Örneğin Dânî (İbnü's-Sayrafî), Halef b. Ali et-Tai el-Kurtubi, İbnü'l-Hattâb, Abdullah b. Muhammed el-Abderi ve Şekkâz, Mayurka'da dini ilimlere katkıda bulunmuş kişilerdeir. İbn Hazm 1039 yılında adaya gelmiş ve yaklaşık on yıl burada kalmıştır. İbn Hazm'ın, Mâlikî fakihi Ebü'l-Velîd el-Bâcî ile olan ilmi tartışmaları Mayurka'da olmuştur.

Endülüs veya Mağribi kültürünü geliştirenler yalnız Arap Yarımadası ve Suriye'den buraya gelip yerleşen Arap kabileleri değil, bölgenin Müslümanlaşan yerli halklarıydı. Ancak Arap yönetici, entelektüel ve aristokrat sınıfın Balear Adaları halkının günlük yaşamında çok daha fazla etkisi oldu ve adalar hızla Araplaştı. Bunu yaparken Arap dilinin kutsal olduğu vurgusunu hep kullandılar.

Bu dönemden kalan Arap Hamamları ve Almudaina Sarayı Balear Adaları'nda en çok ziyaret edilen Arap/Müslüman kalıntılarıdır. Araplar tarafından "Yebisah" (kuru) olarak adlandırılan Ibiza Adası'ndaki 164 küçük işliğe bölünmüş olan sulama sistemi ağı da bu dönemden kalmadır. Suriye ve Mısır'dan getirdikleri gelişmiş tarım bilgileri sayesinde, gelişmiş bir sulama alanı sağladılar. Bu sulama sistemi, sahada biriken fazla suyu denize aktarabilmekteydi. "Ses de Feixa" denilen bu alanın adındaki Feixa kelimesi Arapça ''Fey'' sözcüğünden gelmektedir. Ada lehçesi "Ibicenco"da sulama ile ilgili terimlerde ve meyve-sebze adlarında Arapçanın etkisi açıkça görülmektedir.

Mayorka İslam döneminde çok sayıda han, hamam, cami, konak, kasır, saray, sur gibi eserlerle donatılmış. Ancak bu eserlerden yalnızca bir hamam (Arap Hamamı), bazı mezar taşları, cam ve seramik kap kacak parçaları ile birkaç parça duvar süslemeleri günümüze ulaşabilmiş. Mayorka'nın başkenti Palma de Mallorca'daki Almudaina Sarayı, Orta çağ'da bir ada için fazla görkemliydi. Burada kentin en büyük camisi ve İslam dönemi vali konağı bulunuyordu.

Saray Palma de Mallorca şehrinin merkezinde ve sahile bakar konumdadır. Romalıların hakim olduğu II. yüzyıldan itibaren sarayın olduğu yerde "castrum" adı verilen bir kale mevcut idi. Bugün ayakta olan sarayın temelleri Mayorka Adası'nı ele geçiren Endülüs Emevileri tarafından 1281 yılında atılmıştır. Saray korunaklı ve kale formunda olması nedeni ile Arapçada kale anlamına gelen "Al-Mudaina" adı verilmiştir. Mayorka Adası'nı 1309'da Müslümanlar'dan alan Aragon Kralı I. Jaime'nin sarayı bazı bölümlerini yıktırıp, yeni eklemeler yapması sonucu bugünkü sarayı ortaya çıkmıştır. Bugünkü saray ortada bir avlusu, denize bakan tarafında kraliyet sarayı ve diğer tarafında yer alan Kraliyet Şapeli ile bir kompleks halindedir. Saray bugün İspanya kralının yazlık rezidansıdır ve "İspanya Milli Mirası" listesindedir.

Özellikle Katalanların başını çektiği, Papalığın ve Aragon Krallığı'nın da desteklediği girişimlerle Hristiyan orduları 1229-1232 yılları arasında Balear Adaları'nı alarak buradaki İslam hakimiyetine son verdiler. Tüm camiler kiliseye çevrildi. Bugün halen birçok kilisede çan kulesi olarak kullanılan minare izlerine rastlanır. Mayorka'da Müslümanların kurduğu Medine Mayurka şehri alınınca şehrin valisi de esir alındı. Şehirde 8 gün süren yağma ve katliam gerçekleşti. Vali ve ailesi de esir alındıktan sonra öldürüldü. Dağlara ve oradan da Afrika'ya geçebilen az sayıda Müslüman bu katliamdan kurtulabildi. Sağ bırakılanlar da köleleştirildi.

Katedrale dönüştürülen Palma Ulu Camisi'nin minaresinin bir kısmı korunmuş. Bitişiğinde bulunan ve yine İslami dönem eseri olan Almudaina Sarayı halen İspanya Kralı Palma'yı ziyaret ettiğinde resmi ikametgahı olarak kullanılır. Bazı tarihçiler, Adalara gerçekten uygarlığı getirenlerin Araplar olduğunu yazmışlardır.

Günümüzde Mayorka'da özellikle Fas, Senegal, Pakistan ve Cezayir gibi ülkelerden gelen göçmenler ile sonradan İslamiyet'i seçen İspanya vatandaşlarından oluşan bir Müslüman topluluğu yaşamaktadır.

Adanın başkenti Palma başta olmak üzere çeşitli bölgelerde Müslümanların ibadet edebileceği mescitler ve dernekler bulunmaktadır (örneğin Palma'daki Abdur-Rahman Menedi/Cami çevresi).

Adanın turistik ve genellikle eğlence odaklı yapısına karşın, Müslümanlar topluluklar oluşturarak Ramazan etkinlikleri ve günlük ibadetlerini sürdürmektedir.

Hıristiyan Yönetimi Dönemi

Tapınak Şövalyeleri tarafından Monzón Kalesi'nde eğitilmiş olan Aragon Kralı I. James, İslam hakimiyetindeki bölgelere karşı önemli askeri seferler düzenledi. 1229'da Mayorka'yı, ardından diğer Balear Adaları'nı ele geçirdi. 1238'de Valensiya şehrini fethederek Valensiya Krallığı'nı kurdu ve Akdeniz'deki Katalan-Aragon yayılmasını hızlandırdı. Aragonlu I. James'in yeniden fetih ile birlikte adlarda yaşayanların Hıristiyanlaştırılması için de çalıştığı yazılıdır.

Valensiya ve Aragon bölgeleri için kapsamlı yasaları hazırlattı. Ülkesindeki ticareti geliştirdi ve Katalan dilinin ile edebiyatının gelişimine öncülük etti.

I. James, döneminde Yahudilere yönelik Hristiyanlığa dönüştürme politikaları izlemiş ve 1263 yılında Barselona Tartışması'na başkanlık etmiştir. Yahudilerin Hristiyanlık vaazlarına katılmasını ve dini tartışmaları dinlemelerini emretmiştir.

Balear Adaları'ndaki Yahudilerin Tarihi

Yahudilerin Mallorca'ya ilk ne zaman geldiklerini belirlemek zordur, ancak adanın deniz ticaret yollarının kavşağındaki konumu ve hem Kuzey Afrika hem de İber Yarımadası kıyılarına yakınlığı nedeniyle yerleşimin eski olduğu varsayılabilir.

Aragon Kralı I. James, Palma de Mallorca'yı fethettiğinde (1229-1232), maiyetinde birçok Yahudi bulunuyordu ve fetih sonrası mülk dağıtımında, Yahudilere de mülkler verildi. "Yahudilerin kalesi" olarak bilinen Almudaina kalesinde Yahudi yerleşimciler için bir yerleşim alanı ayrıldı. Marsilya ve Provence-Languedoc'un diğer şehirlerinden, Kuzey Afrika'dan ve hatta Mısır'ın İskenderiye şehrinden Yahudiler geldi. Adadaki yerleşimi kontrol eden kral, Yahudilerin kalıcı yerleşim alanını diğer yerlerde olduğu gibi koruma altına almayı üstlendi. Ancak Yahudiler, Almudaina kalesini hızla terk ederek civara yerleştiler.

Yahudi yerleşimciler en başından itibaren adanın ekonomisine katıldılar. Müslüman, Türk ve Tatar köleleri vardı. 1269 yılında Palma Yahudilerine, kasaba içinde ve çevresinde ev, bağ ve diğer mülkleri satın alma ve edindikleri veya kiraladıkları evlerde yaşama yetkisi veren önemli bir ayrıcalık tanındı.

1273'te Yahudilerin Hristiyanlarla yan yana yaşamalarını yasakladı. Bu dönemde, Mayorka'da önemli bir güce sahip olan vaiz Raimon Lull, Yahudileri Hristiyanlığa çekmek amacıyla dini tartışmalar yürütüyordu.

1305'te Yahudi karşıtı ayaklanmalar çıktı ve 1309'da adada ilk "kan iftirası" yaşandı. Birkaç Yahudi, bir Hıristiyan çocuğun öldürülmesiyle suçlandı.

Mayorka piskoposunun etkisiyle Sancho, Palma sinagogunun el konulmasını emretti ve sinagog kiliseye dönüştürüldü ve cemaate ağır bir para cezası verdi. Bir yıl sonra Palma Yahudilerinin mallarına el konulmasını emretti, ancak geçimlerini sağlayacak kadarını bıraktı.

1391 yılında İspanya'yı kasıp kavuran Yahudi karşıtı ayaklanmaların haberi Mayorka'ya ulaştığı. Yahudi mahallesinin kordon altına alınmasına ve içeriye silah sokulmasına izin verilmemesine karar verildi. Valencia'daki ayaklanmaların haberini duyar duymaz Yahudiler adayı terk etmeye başladılar ve köylerde yaşayanlar, surlarla çevrili Yahudi mahallelerine taşındılar. Palma'da ayaklanmalar 10 Temmuz'da patlak verdi. Haç taşıyan gençler Yahudi mahallesine girdi ve çok sayıda Yahudi'yi katletti. Eylül 1391'de köylüler, hayatta kalan Yahudilerin vaftiz edilmesini veya öldürülmesini talep ettiler. Yetkililer bu talebi reddederken, Hristiyanlığın zorla değil, özgür irade yoluyla din değiştirmeyi hedeflediğini açıkladılar. Ancak köylüler bir ay sonra taleplerini yinelediler ve o dönemde çok sayıda kişinin din değiştirdiği anlaşılıyor.

1432'de Mayorka'da bir "kan iftirası" işlendi ve 1435'te cemaat ortadan kalktı. 200 kişi din değiştirdi ve geri kalanlar Kuzey Afrika'daki dindaşlarına katılmak üzere kaçtı.

Papalık Engizisyonu XIII. yüzyılda Mayorka'da zaten sürüyordu etkisi XV. yüzyılın başlarından sonra gerçekten hissedilmeye başlandı. 1407'de iki kez Yahudiliğe dönen bir Converso (Hıristiyan oldum deyip gerşekte olmayanlara verilen ad) kazıkta yakılmaya mahkum edildi. İspanyol Engizisyonu 1488'de Mayorka'da faaliyete başladı. XV. yüzyılın sonuna kadar 346 dava görüldü ve 257 kişi ölüm cezası verildi. XVI. - XVII yüzyıllarda Engizisyon devam etti; çok sayıda Conerso öldürüldü.

Mayorka'daki Conversolara "chuetas" adı verildi ve bu ad XX. yüzyılın ortalarına kadar devam etti. Ayrı mahallelerde yaşamaya devam ettiler ve tüm sosyal ve kamusal ilerlemelerden mahrum bırakıldılar. Büyük çoğunluğu gizlice Yahudi ritüellerini uygulayan kapalı bir toplum oluşturdular ve bu nedenle sık sık yargılandılar.

Adanın başkenti Palma de Mallorca'da, 1435'ten beri ilk kez küçük bir Yahudi cemaati 1971 yılında kuruldu. Bunu sağlayan Alec Kesselman'dı. İspanya Adalet Bakanı 8 Temmuz 1971'de Palma de Mallorca İsrail Cemaati'nin kurulmasına onay verdi. Otelde düzenlenen ibadetlere ek olarak, Palma'daki Palacio de Congresos'ta haftalık ibadetler de yapılıyordu. Ancak otelin koşer bölümü 1978'de kapatıldı.

Sonuç

Arap Müslümanların Baler adalarına 300 yıl kadar egemen oldukları ve bu dönemde adalara medeniyeti getirdikleri açıktır. Bu 300 yıl içinde teknoloji ve ilimde önemli gelişmelerin olduğu kalan izlerden anlaşılmaktadır.

Hıristiyanlığı yaymak amacıyla adaları Müslümanlardan alan Katalanlar, fetih sırası ve sonrasında adada Müslüman bırakmamışlardır. Müslümanların izlerini silmek üzere, onlardan kalanları yıkmışlardır.

Katalanlar, adada yaşayan Yahudileri de rahat bırakmamışlardır. Önceleri vergi ve ayrı bölgelerde yaşama gibi kurallar ile Yahudileri zora sokmuşlardır. Bundan daha kötüsü Engizisyon uygulamalarıdır. Bu dönemde bazı Yahudilerin Hristiyanlığa geçtiği ancak bunun bir kandırmaca olduğu bilinmektedir.

Batı kaynaklarında, Aragon Kralı I. James'in başlattığı "Hıristiyanlaştırma" sürecinin gönüllülük temelli olduğu vurgulansa da gerçekte Müslüman ve Yahudilerin ölüm korkusuyla Hıristiyan yapıldığı; dönmeyenlerin de öldürüldüğü açıktır.

Palma

Palma diğer adıyla Palma de Mallorca, İspanya'daki Balear Adaları özerk topluluğunun başkenti ve en büyük kentidir. Mallorca'nın güney kıyısında, Palma Körfezi üzerinde yer alır. 2024 yılındaki nüfus sayımı sonucuna göre kentte 438.234 kişi yaşamaktadır.

Cabrera Takımadaları, Palma'nın merkezinden oldukça uzak olmasına karşın, belediye sınırları içerisindedir.

Mallorca adasının ve Balear Adaları özerk topluluğunun başkentidir. Ayrıca üçüncü yargı bölgesinin de merkezidir. Batı Akdeniz'de ve adanın güneybatısında yer alır. İber Yarımadası'nın yaklaşık 250 Km doğusundadır.

14 - Palma

Belediye alanı 208,63 Km²'lik bir alanı kapsar ve Na Burguesa sıradağları ile Prado de Sant Jordi çayırı arasında uzanır. Palma Körfezi'nin merkezinde, deniz seviyesinden yaklaşık 13 m yükseklikte yer alır. Riera ve Gros dereleri gibi birçok akarsu buradan geçer.

Palma (1993)

MÖ 123 yılında Roma konsülü Quintus Caecilius Metellus Balearicus tarafından Palma adıyla kurulmuştur. 903 yılında Vandallar ve Arapların eline geçtikten sonra, 31 Aralık 1229'da Aragon Kralı I. James tarafından fethedildi ve kendi krallığının başkenti olan Ciutat de Mallorca veya Ciutat oldu. Bu krallık 1279'da Aragon Krallığı'na katıldıktan sonra geriledi.

Müslüman döneminde kentin adı Madina Mayurqa idi. 1229'da I. James'in fethiyle birlikte adı Ciutat de Mallorca olarak çevrildi. XV. yüzyılın ortalarında Roma olarak anılan kentin adı "Palma" olarak değiştirildi. "De Mallorca" ifadesi, XIX. yüzyılın sonlarına kadar, La Palma, Las Palmas de Gran Canaria, Palma del Río, Palma de Gandía ve Palma de Cervelló gibi aynı adı taşıyan diğer İspanyol kasabalarından ayırt etmek için kullanılmıştır. Kentin adı İspanyolcada genellikle Palma de Mallorca olarak bilinir. Ocak 2016'da Belediye Meclisi, şehrin adının değiştirilmesini onayladı ve böylece şehir tekrar "Palma de Mallorca" yerine "Palma" olarak anılacak. Şehrin sakinleri arasında kullanılan ad ise Katalanca söylenişi palmesà'dan türetilen "palmesano"dur.

XX. yüzyılda, 1960'lar ve 1970'lerde yoğun bir turizm büyüme dönemi yaşadı. Bugün, ada, bölge ve ulusal düzeylerde önemli bir ekonomik ve kültürel merkezdir.

Palma'nın Arması

Palma arması Orta Çağ'da ortaya çıkmış ve ilk olarak 1269'da görülmüştür. Arma dört çeyreğe bölünmüştür. İkinci ve üçüncü çeyreklerde, mavi bir zemin üzerinde, denizin dalgalarından yükselen bir palmiye ağacının bulunduğu gümüş bir kale yer almaktadır. Birinci ve dördüncü çeyreklerde ise Aragon Krallığı'nın kraliyet sembolü olan altın zemin üzerinde dört kırmızı çubuk gösterilmektedir. Her çeyrekte bir, iki, üç veya hatta beş dikey çubuk bulunan çok sayıda varyasyon da bulunmuştur. Kalkanın üzerinde, Aragon Krallığı hükümdarlarının kent üzerindeki egemenliğini simgeleyen bir taç ve kanatları açık bir yarasa yer almaktadır.

Coğrafya

Palma belediyesi 20.863 hektarlık bir alanı kapsamakta olup Calvià, Puigpuñent, Esporles, Valldemossa, Buñola, Marrakesh, Santa Maria del Camí, Santa Eugenia, Algaida ve Llucmajor belediyeleri ile Akdeniz'e komşudur.

Mallorca adasının batı kesiminde, Serra de Tramuntana sıradağları ile Llano de Mallorca ovası arasında yer almaktadır. En yüksek tepeler, Puntals (882 m) ve Galatzó (1026 m) zirveleriyle Puntals sıradağlarında yer almaktadır. Kuzeybatıda, arazi denize doğru keskin bir şekilde alçalırken, güneydoğuda Ram, Bauzá, Canyar ve Son Bauzá sıradağları ve en sonunda Palma Körfezi'nin batı kesimine hakim olan yaklaşık 400 m yüksekliğindeki Na Burguesa, Cans ve En Merrill sıradağları üzerinden Llano de Mallorca ovasına doğru kademeli bir iniş vardır. Génova mahallesi, bu sıradağların yamaçlarında, deniz seviyesinden 100 ila 140 m arasında değişen rakımlarda yer almaktadır.

Kent Planlaması

XX. yüzyıl boyunca Palma, 1900'de 63.937 olan nüfusunun 2000'de 333.925'e yükselmesiyle sürekli nüfus artışı nedeniyle yoğun bir kentsel gelişim yaşadı. Bu artış, doğal büyüme ve başta İspanya'nın diğer bölgelerinden gelen göçlerden kaynaklandı. Palma'nın merkezi, tarihi mirasın dar, büyük ölçüde yayalaştırılmış sokaklardan oluşan bir ağla çevrili olduğu bir kentsel mozaiktir. Kentin merkezi dolaşılırken bu dar sokaklar dikkati çekmektedir.

Palma'nın sokkaları (1993)

XIX. yüzyıldan başlayarak ve özellikle XX. yüzyılda, kent surlarının ötesine doğru genişlemeye başladı. Mahalleler yavaş yavaş ortaya çıktı, nüfusları arttı ve merkezden daha da uzaklaştı.

Tarihçe

Palma, Talaiot yerleşiminin kalıntıları üzerine bir Roma kampı olarak kurulmuştur. Kent, Batı Roma İmparatorluğu'nun çöküşü sırasında çeşitli Vandal akınlarına maruz kalmış, ardından Doğu Roma İmparatorluğu tarafından yeniden ele geçirilmiştir. Daha sonra Mağripliler tarafından kolonileştirilmiş ve XIII. yüzyılda ise Aragon Kralı I. James tarafından ele geçirilmiştir. Kentin tarihi ayrıntılı biçimde aşağıda anlatılmıştır.

Roma Dönemi

Mallorca adası Roma'lılar tarafından ele geçirildikten sonra dada iki yeni kent kurmuşlardır: Adanın güneyinde Palma ve kuzeydoğusunda, bir Fenike yerleşiminin bulunduğu noktada Pollentia. Palma, kuzey Afrika kentleri Kartaca, Saguntum, Gades ve Carthago Nova ile ulaşımı sağlayan bir liman olarak kullanılmıştır. Pollentia, kuzeybatı Akdeniz'deki Roma kentleri için bir liman işlevi görmüştür.

Doğu Roma Dönemi

Çok silik olan bu döneme ilişkin çok az sayıda Doğu Roma izi bulunmaktadır. Örneğin Palma Katedrali'nin en eski bölümlerinde bulunan mozaikler Doğu Roma kalıntısıdır.

Müslüman Dönemi

Kent, 902 ile 1229 yılları arasında İslam egemenliğinde kalmıştır. Adanın başkenti olma özelliğini koruyan kent, Arapçada "Mallorca kenti" anlamına gelen "Medina Mayurqa" adıyla anılmıştır.

Kurtuba Emirliği Dönemi

Mağribilerin Balear Adaları'na gelişi VIII. yüzyılın başlarına denk gelir. Bu dönemde bölgede korsanlık faaliyetleri geliştirmiştir. Korsanların kendi aralarında örgütlendikleri görülmektedir. Baskın gruplar, İslam'ın Akdeniz genelindeki yayılması nedeniyle Doğu Roma'nın bölgeden çekilmesini fırsat bilerek, diğer gruplar üzerindeki hakimiyet kurmaya başlamışlardır.

707 yılında, İfrikiyye valisi Musa bin Nusayr'ın oğlu Abdullah bin Musa komutasındaki bir Müslüman filosu adaya uğradı ve Abdullah, kentteki yöneticiler ile bir barış antlaşması yaptı. Bu antlaşma, adada yaşayan toplulukların sosyal, ekonomik ve siyasi yapılarına saygı gösterilmesi ve dini inançlarının korunması karşılığında vergi ödenmesini kapsıyordu.

Palma, adanın batısındaki Hıristiyan toprakları ile İslam toprakları arasında bir yerleşim bölgesi niteliğindeydi. Bu durum, çevredeki sularda korsanlık faaliyetlerinin artmasına zemin hazırladı ve teşvik etti. Kent nüfusunun büyük bir kesimi için, Balear sularından geçen gemilerin yağmalanması, sonraki yüz elli yıl boyunca bir zenginlik kaynağı haline geldi. Sonunda, bölgede süregelen korsanlık faaliyetleri, Endülüs'ün misilleme yapmasına yol açtı ve Endülüs, kente ve adaların tamamını ele geçirmek üzere bir donanma gönderdi.

799 yılında adalar, Müslüman korsanların bir saldırısına karşı İmparator Şarlman tarafından savunuldu. 848 yılında, ilk Viking akınlarının tüm adayı yağmalamasından dört yıl sonra, Kurtuba'dan gelen bir saldırı, Palma yetkililerini, 707 yılında kabul etmiş oldukları antlaşmayı yeniden onaylamaya zorladı. Kent, Mağriplilerin Batı Akdeniz'de kurdukları ticaret ağına oranla dışarıda kalan bir konumda bulunduğundan, bu bölge hemen Endülüs'e katılmadı.

Kurtuba Emirliği Akdeniz üzerindeki nüfuzunu güçlendirirken, Endülüs'ün de kente olan ilgisi arttı. Bunun bir sonucu olarak, adaların fiilen İslam devletine katıldı.

Kentin Emirliğe katılması, yeni bir toplumun temelini oluşturdu. Ticaret ve üretim, daha önce görülmemiş bir biçimde gelişti. Bu durum kayda değer bir nüfus artışına yol açtı ve böylece Medine Mayurka, Kurtuba Emirliği'ne mal giriş ve çıkışının yapıldığı başlıca ticaret limanlarından biri haline geldi.

Dénia—Balearic taifa (1015–1087)

Emevi rejimi, idari merkezileşmeye, paralı askerlerden oluşan bir orduya ve daha geniş bir toplumsal destek sağlama çabasına karşın, ne Endülüs içindeki çeşitli etnik gruplar arasında uyum sağlayabildi ne de zaman zaman etnik çatışmaların yaşanmasına yol açan eski kabile yapılarını ortadan kaldırabildi. XI. yüzyıl boyunca, Halifeliğin kontrolü önemli ölçüde zayıfladı. Eyaletler, merkezi Kurtuba yönetiminden koparak, son Emevi halifeleri tarafından atanmış olan valilerin yönetiminde eylemli bağımsız devletlere (yani "taife"lere) dönüştüler. Kökenlerine göre bu "taife"ler; Arap, Berberi veya Slav kökenli olanlar şeklinde sınıflandırılabilir.

Palma, Denye (Dénia) taifesinin bir parçasıydı. Bu devletin kurucusu, El-Mansur ailesine bağlı bir kişi olan Mücahid bin Yusuf bin Ali idi. Kendisi, Halifeliğin giderek çöküşünden faydalanarak Denye eyaleti üzerinde kontrol sağlamayı başardı. Ardından Mücahid, Balear Adaları genelinde bir sefer düzenledi ve 1015 yılının başlarında adaları kendi "taife"sine dahil etti.

Sonraki yıllarda Palma, Hristiyan gemilerine ve kıyılarına yönelik saldırıların başlatıldığı ana liman haline geldi. Palma, 1016 ile 1017 yılları arasında Sardinya'ya düzenlenen seferin de

üssüydü. Bu sefere, Pisa ve Ceneviz kuvvetleri tepki gösterdiler. Söz konusu karşı koyuş, daha sonra İtalyan tüccarların kente nüfuz etmelerinin temelini oluşturdu.

Denye egemenliği 1087 yılına kadar sürdü. Bu dönemde kent ve adaların geri kalanı görece huzurlu bir dönem yaşadı.

Balearic Taifa (1087–1115) ve Batı Akdeniz

Banu Hud hanedanının Dénia'yı fethedip burayı Zaragoza taifesine katması, Mücahid'in mirasının da ortadan kalkması anlamına geliyordu. Adalar, anakara hakimiyetinden kurtularak kısa bir süreliğine bağımsızlık kazandı. Bu dönemde Medina Mayurqa.

Bu dönemde ekonomi hem tarıma hem de korsanlığa dayanıyordu. XI. yüzyılın sonlarına doğru, Hıristiyan ticari güçler denizlerde Müslümanlara karşı üstünlüğü ele geçirdiler. Yüzyıllar boyunca İslam baskısı karşısında savunmada kalan İtalyanlar, Katalanlar ve Oksitanlar artık saldırıya geçtiler. Bunu sonucu olarak, korsanlığın getirdiği kazançlar azaldı ve kentte ciddi bir ekonomik sıkıntı başladı.

1090 yılından itibaren güç dengelerinin değiştiğinin en somut kanıtı, Hıristiyan devletlerin önde gelen ticaret kentleri tarafından adalara karşı düzenlenen Haçlı seferidir. Bu girişimin temel amacı, özellikle Palma ve çevresindeki limanlarda üslenen Müslüman korsanlığını tamamen sona erdirmekti. 1115 yılında, Barselona ve Provence Kontu III. Ramon Berenguer komutasındaki bir sefer gücü (Katalanlar, Pizalılardan ve diğer İtalyanlardan, ayrıca Provence, Korsika ve Sardinya'dan gelen askerlerden oluşuyordu) Palma'yı yağmaladı ve ardından terk etti.

Bunun ardından adalar, Murabıt hanedanının bir parçası haline geldi.

Banu Ganiya Dönemi(1157–1203)

XII. yüzyılın ortalarında, Murabıtların (Almoravidler) Endülüs ve Batı Mağrip'ten Muvahhidler (Almohadlar) tarafından uzaklaştırılmasıyla dengeler değişti. 1157'den sonra Murabıtların egemenlik alanı, merkezi yine Palma olan ve Muhammed bin Ganiye tarafından yönetilen Balear Adaları ile sınırlı kaldı. Endülüs'ten gelen yoğun mülteci akını, Murabıtların son meşru temsilcileri olan Benî Ganiye'nin konumunu güçlendirdi. Bu durum, onları İtalyan deniz cumhuriyetleri gibi yükselen güçlere yakınlaşmaya itti. Cenevizliler ve Pizalılalar, bu dönemde kentte ve adaların geri kalanında ilk ticari imtiyazlarını elde ettiler.

Kent, 1203 yılında Muvahhidler tarafından ele geçirildi.

Aragon fethi ve geç Orta Çağ

31 Aralık 1229'da üç ay süren kuşatmanın ardından kent, Aragon Kralı I. James tarafından fethedildi ve adı "Ciutat de Mallorca" (Mallorca kenti) olarak değiştirildi. Mallorca Krallığı'nın başkenti olarak kalmasının yanı sıra, tüm adayı kapsayan bir belediye yönetimine kavuşturuldu. Aragon Kralı I. James'in ölümünden sonra Palma, Perpignan ile birlikte Mallorca Krallığı'nın ortak başkenti oldu. Oğlu II. James, şehirde çeşitli yapı ve anıtların inşasına önayak oldu. Bellver Kalesi, St. Francesc ve St. Domingo kiliseleri inşa edildi, Almudaina Sarayı yenilendi ve Mallorca Katedrali'nin yapımına başlandı.

Kentin elverişli coğrafi konumu, Katalonya, Valensiya, Provence, Mağrip, İtalyan cumhuriyetleri ve Osmanlı İmparatorluğu topraklarıyla geniş çaplı ticaret yapılmasına olanak tanıdı. Bu durum kent için bir altın çağ başlattı. Ancak bu dönem 1344'teki Aragon fethiyle sona erdi. 1391 yılında Yahudi karşıtı ayaklanmalar patlak verdi. Inca'daki Yahudi topluluğu tamamen yok edildi. Benzer sonuç Sóller, Sineu ve Alcudia'daki Yahudi topluluklarının da başına geldi. Valinin adadan ayrılmayı yasaklamasına karşın, pek çok Yahudi Kuzey Afrika'ya kaçtı. Geride kalanlar ise ölüm tehdidi altında din değiştirmeye zorlandı.

Şehrin içinden geçen nehir, kenti iki ayrı bölgeye ayırıyordu: Nehrin hangi kıyısında bulunulduğuna bağlı olarak "Yukarı kent" ve "Aşağı kent" şeklinde adlandırılan iki kısım oluşmuştu. XVI. yüzyılın başlarında, Kardeşlikler İsyanı ve Türk ve Berberi korsanlarının sıklaşan saldırıları, ticari faaliyetlerin azalmasına ve savunma yapılarına yönelik büyük yatırımlar yapılmasına yol açtı. Bunun bir sonucu olarak kent, XVII. yüzyılın sonuna dek sürecek bir çöküş dönemine girdi.

XVII. yüzyıldan XIX. yüzyıla kadar

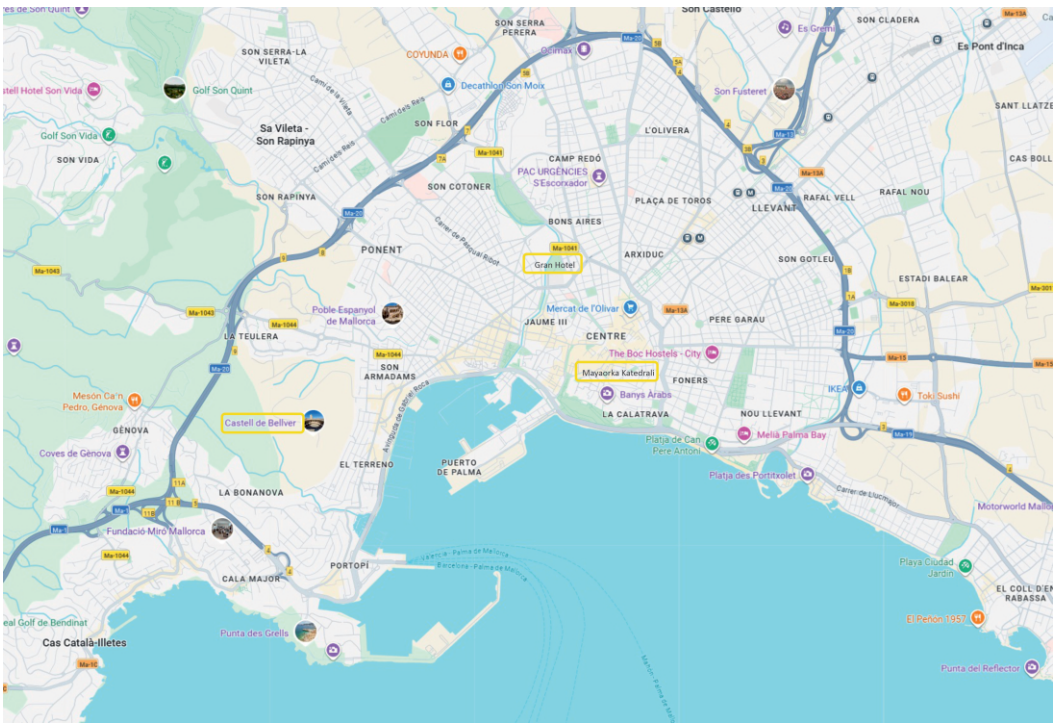
XVII. yüzyılda, kent "Canamunts" ve "Canavalls" (Mallorca Katalancasında "üst taraftan olanlar" ve "alt taraftan olanlar" anlamına gelir) şeklinde iki gruba bölünür. Bu durum ciddi sosyal ve ekonomik sonuçlar doğurmuştur. Bu dönemde liman, korsanlar için bir sığınak haline gelmiştir. Yüzyılın son çeyreğinde Engizisyon, kentteki Yahudilere yönelik baskılarını sürdürmüştür. Yahudiler, yalnızca kendi grupları içinde evlenerek katı bir iç evlilik geleneğini uygulamışlardır.

1714'te Barselona'nın düşüşü, İspanya Veraset Savaşı'nın sonu ve Aragon Tacı'nın yenilgisi ve yıkımı anlamına geliyordu; bu durum, İspanya Kralı V. Felipe tarafından 1715'te yayımlanan "Nueva Planta" kararnamelerine yansıdı. Bu işgal kararnameleri, adanın yönetim yapısını değiştirmiş ve onu, şehrin resmi adı haline gelen Palma belediye yönetiminden ayırmıştır. XIX. yüzyılın sonlarına gelindiğinde, yazılı İspanyolcada "Palma de Mallorca" ismi yaygınlaşmış olsa da Katalancada şehir hâlâ halk arasında "Ciutat" (kent)

olarak adlandırılmaktadır. XVIII. yüzyılda İspanya Kralı III. Carlos, Amerika'daki İspanyol sömürgeleriyle ticarete getirilen yasakları kaldırmış, bunun sonucunda kentin liman faaliyetleri ve ticari yaşamı yeniden canlanmıştır. XIX. yüzyılın başında Palma, Napolyon'un Katalonya ve Valensiya'yı işgali üzerine sürgüne giden pek çok kişi için bir sığınak olmuştur. Çağdaş İspanyol devlet idari yapısının kurulmasıyla birlikte, 1833'teki bölgesel düzenlemede Palma, yeni oluşturulan Balear Adaları eyaletinin başkenti haline gelmiştir.

Yakın Dönem

1950'lerde kitlesel turizmin başlamasıyla birlikte şehir bir turizm merkezine dönüşmüş ve İspanya ana karasından pek çok çalışanı kendine çekmiştir. Bu dönem, şehrin geleneklerinde, dilinde ve ekonomik gücünde büyük bir değişime yol açmıştır. Turizmdeki patlama, Palma'nın önemli ölçüde büyümesini sağlamıştır. 1960 yılında Mayorka 500.000 ziyaretçi ağırlarken, 1997'de bu sayı 6.739.700'ü aşmıştır. 2001 yılında, Palma yakınlarındaki Son Sant Joan Havalimanı'ndan 19.200.000'den fazla yolcu geçmiş, buna ek olarak 1,5 milyon kişi de deniz yoluyla gelmiştir. 2023 yılında ise Son Sant Joan Havalimanı'na gelen toplam yolcu sayısı 31.105.987'ye ulaşmıştır.

Palma kentinde görülen yerler

Palma ekonomisinin ikinci temel direği tarımdır. Palma'nın tarımsal ihracatında badem, portakal, limon ve zeytin öne çıkmaktadır. Ada ayrıca bakır, kurşun ve mermer ocakları gibi çok çeşitli doğal kaynaklara da sahiptir.

Palma'da Görülmesi Gereken Yerler

Tarih meraklıları için Palma'da görmeleri gerekenler arasında Palma Katedrali, Bellver Kalesi, Kral Bahçesi ve Eski Kent önceliklidir.

Palma Katedrali (Catedral de Palma de Mallorca)

Palma'daki Santa Maria Katedrali-Bazilikası, aynı zamanda Mallorca Katedrali olarak da adlandırılır. Mallorcan dilinde La Seu (Seu veya Seo, Aragon Krallığı'ndaki katedrallere verilen addır) olarak bilinir. Palma Körfezi kıyısında inşa edilmiş Levant Gotik tarzı bir tapınaktır. Kentin surları üzerinde, denizi görecek biçimde inşa edilmiştir. Katedral, Meryem'in Göğe Yükselişi'ne adanmış Mallorca Piskoposluğu'nun merkezi olarak da hizmet vermektedir.

13 m çapındaki gül penceresi Gotik dünyasının en büyüğüdür. Avrupa Gotik katedralleri arasında en yüksek neflerden (kilise binalarının ana girişinden apsis veya koro bölümüne doğru uzanan, cemaatin ibadet etmek için toplandığı ibadet alanıdır.) birine sahiptir. Tonozu 45 m yüksekliğe ulaşır. Bina 6.655 m²'lik bir alanı kaplamaktadır.

Palma Katedrali (1993)

Kral I. James, Mallorca'yı fethetmek için yapılan deniz seferi sırasında şiddetli bir fırtınaya yakalandı. Bu fırtınadan kurtulurlarsa bir katedral inşa edeceğine söz vermişti. Bu nedenle, eski büyük Medina Mayurqa camisini yıkıp Aziz Meryem'e adanmış büyük bir tapınak inşa etmeye karar verdi. İnşaatına, adanın fethinden sonra 1229 yılında başlandı.

1346 yılında, "tamamlanmış" sayıldıktan sonra Kral III. James, tapınağın kutsanmasına katıldı ancak çalışmalar uzun yıllar boyunca devam etti. Tapınak 1601 yılında tamamlanmadı.

Tarihçe

1229'da I. James Fatih'in adayı Müslüman yönetiminden alması Mallorca Piskoposluğunun yeniden kurulmasını sağladı. Katedral Madina Mayurqa camisinin bulunduğu yerde inşa edilmeye başlandı ve yeni bina üzerindeki çalışmalar ilerledikçe cami yavaş yavaş yıkıldı ve sonunda 1386'da tamamen yıkıldı. Katedralin inşası üç buçuk yüzyıl boyunca devam etti. Projenin ilk mimarı, doğuya doğru Üçlü Şapel'i inşa ederek işe başlayan Ponç des Coll idi. Ponç'un yerine, Palma'daki Santo Domingo Kilisesi ve Barselona Katedrali'ni de tasarlayan Jaime Fabre geçti. Daha sonra, 1314 ile 1327 yılları arasında, Mirador Meydanı denize doğru genişletildikten sonra, mevcut Kraliyet Şapeli inşa edildi. XIV. yüzyılın ortalarında, üç nefin inşasıyla çalışmalar devam etti ve bu noktada Berenguer de Montagut da katıldı.

Bazı tonozlar, kemerlerin muazzam açıklığına kıyasla sütunların darlığı nedeniyle XVII. ve XVIII. yüzyıllarda çöktü. Ancak katedral ayakta kaldı. 1854 yılında, mimar Juan Bautista Peyronnet'in yönetiminde cephenin yeniden düzenlenmesine başlandı.

Antoni Gaudí'nin Yenilemesi

Katalan mimar Antoni Gaudí, 1904 ile 1914 yılları arasında, Pere Campins'in piskopos olduğu dönemde bir yenileme gerçekleştirdi. Bu yenileme, özellikle Mudéjar tarzı Corridor dels Ciris (Mum Koridoru) gibi birkaç ek unsurun yıkılması nedeniyle eleştirildi. Gaudí, Üçlü Şapeli ve Gotik sunağı gizleyen Barok sunağı Kraliyet Şapeli'nden kaldırdı ve pencereleri ve gül pencerelerini açmaya başladı. Gaudí, yüksek sunağı presbiteryumun ilk tonozunun altına taşıdı ve Felip Fulló'nun eseri olan koro sıralarını, nefin ortasındaki Rönesans korosundan Kraliyet Şapeli'nin yan duvarlarına taşıdı. Kraliyet Şapeli ile ilk sütun arasına, koro ve presbiteryum unsurlarını içeren galeriler inşa etti ve tahtları söz konusu sütunların yanına yerleştirdi. Gaudí ayrıca, piskoposluk tahtının her iki yanındaki duvarda bulunan Mallorca Piskoposunun armasının seramik süslemesini ve aynı yerde, yaldızlı dövme demir harflerle yazılmış Roma Papalık metinlerini de tasarladı.

Miquel Barceló'nun Yenilemesi

Aziz Petrus Şapeli, Miquel Barceló tarafından 2001 ve 2006 yılları arasında beş yıl süren bir yenileme çalışmasıyla yenilenmiş ve yeni bir turistik çekim haline gelmiştir. Barceló'nun eseri, ekmek ve balıkların çoğaltılması yoluyla Efkaristiya'yı temsil eder ve bu da ona deniz yaşamını ve dirilmiş İsa'yı çevreleyen Kana'daki düğünü betimleme olanağı sağlar.

Şapelin alt duvarlarının boyalı seramik kaplaması 300 m^2'lik bir alanı kaplar ve Napoli yakınlarındaki Vietri sul Mare'de seramikçi Vincenzo Santoriello'nun atölyesinde üretilmiştir. Barceló ayrıca ayin mobilyalarını (sunak, kürsü, başkanlık koltuğu ve iki kutsal emanet sandığı) da tasarlamıştır. Şapelin yıkılması hem de yeni tasarım, özellikle İsa'nın betimi, önemli tartışmalara konu olmuştur. Yeni şapelin başlıca destekçileri Piskopos

Teodor Úbeda i Gramage ve Rahip Pere Llabrés i Martorell idi ve yenileme, çeşitli kamu kurumları ve özel kuruluşlardan sağlanan fonlarla Fundació Art a la Seu tarafından gerçekleştirildi.

9 Eylül 1905'ten beri katedral, Kutsal Makam tarafından verilen bir unvan olan Küçük Bazilika statüsüne sahiptir.

Özellikler

Palma Katedrali (1993)

Katedral 121 m uzunluğunda ve 55 m genişliğinde, Kuzey Avrupa etkileri taşıyan bir Levanten Gotik yapıdır. Mimarlarının isimleri bilinmemekle birlikte, üzerinde çalışan çok sayıda sanatçı (heykeltıraş ve ressam) olduğuna dair kanıtlar mevcuttur. Levanten Gotik, klasik Fransız modellerini takip etmemesi, bunun yerine Alman tarzında, kesinlikle bazilika tarzında, üç nefli, koridor veya transept (bir kilise veya katedralin ana gövdesini (nef) dik açıyla kesen ve yapıyı yukarıdan bakıldığında bir haç şekline sokan yatay enine nef alanıdır.) içermeyen bir salon kilisesi planı kullanmasıyla karakterize edilir. Doğu ucunda üç paralel şapel ve payandalar arasında çok sayıda yan şapel bulunmaktadır.

Yapının cephesi Fransız modellerini takip etmez ancak orta nef ile yan nefler arasındaki önemli yükseklik farkı nedeniyle tipik Levant salon kilisesi planlarını yansıtır. Bu, bir yandan 44 metrelik benzersiz bir iç yüksekliğe ve çok büyük bir üst pencere sırasının (gül penceresinin öne çıktığı) oluşturulmasına olanak tanır. Ancak pencereler Akdeniz'in güçlü güneşine karşı koymak için dardır. Ayrıca, Kuzey Avrupa tarzında uçan payandaların çift kemerli bir dizilişiyle birlikte çok sayıda payanda kullanımını gerektirir. Bu uygulama Levant bölgesindeki kiliselerde oldukça alışılmadık bir durumdur.

"Gotik Gözü" olarak bilinen ana gül penceresi (yaklaşık 13,8 m çapında ve neredeyse 150 m^2), Gotik dünyasının en büyüklerinden biridir. Gül penceresinin bir diğer özelliği de konumudur ve ayrıca içine işlenmiş büyük altı köşeli bir "Davut Yıldızı"nın bulunmasıdır.

Portallara gelince, ana giriş kilisenin eteğinde değil, güney cephesindedir. Denize bakan Portal del Mirador (Deniz Manzaralı Kapı). Betimlenen konu "Son Akşam Yemeği"dir. Bu konunun, Palma'da yaşayan çok sayıda Yahudi mühtedi nedeniyle kasıtlı olarak seçildiği söylenmektedir. Karşı portalda, Mallorca'daki en güzel Gotik heykel örneklerinden biri yer

almaktadır. Bu kanatları açık bir melek heykeli Guillem Sagrera'nın eseridir. Meleği çevreleyen güzel bir oyma, orantısız derecede büyük devediken çiçekleriyle süslenmiştir.

Çatıyı destekleyen sütunlar, mühendislik açısından gerçek bir mimari başarı olarak kabul edilebilir. Sekizgen kesitli, çok ince ve bağlı kolonları olmayan bu sütunlar, kullanılan malzemenin izin verdiği en üst yüksekliğe ulaşarak, inananlar için geniş bir açık alan sunmakta ve apsisteki gül penceresiyle birlikte, dünyanın en güzel Gotik "yol" örneklerinden birini oluşturmaktadır.

Özellikle dikkat çekici olan, katedralin çan kulesine bitişik olan ve şu anda Mallorca Bölüm Arşivi'ne, yani katedralin arşivine ev sahipliği yapan Casa de la Almoina (Sadaka Evi)'dir. Katedralin kuzey tarafında bulunan çan kulesi, kare bir taban planına sahiptir ve 47,8 m yüksekliğe ulaşmaktadır.

Manastır Avlusu

Manastır avlusu, XVIII. yüzyılın başlarında inşa edilmiştir. Palma de Mallorca Katedrali'nin manastır avlusu, gerçek manastır avlularını karakterize eden geçit törenlerinin ve şapel ve anıt mezarların açılmasının orantıları nedeniyle bir manastır avlusundan çok bir avluya benzemektedir.

Org

Büyük org, XVIII. yüzyılın sonlarında Mallorcalı org yapımcıları Gabriel Tomàs ve Josep Bosch tarafından, 1477 tarihli Pablo Rosell'in mevcut org kasası üzerine 1795-1797 yılları arasında inşa edilmiştir. Org 1929'da modernize edilmiş ve ses aralığı genişletilmiştir. 1993 yılında Albert Blancafort ve Pere Reynés'in orglarıyla yenilenmiştir. Org, nefin yan tarafında yer almaktadır. 54 ses durağına, dört adet 56 notalı klavyeye ve 30 notalı pedalboard'a sahiptir.

Bellver Kalesi (Castillo de Bellver)

Palma de Mallorca kentine yaklaşık 3 Km uzaklıkta bulunan Gotik tarzda yapılmış bir kaledir. XIV. yüzyılın başlarında Mallorca Kralı II. James'in emriyle inşa edilmiştir. Deniz seviyesinden 112 m yükseklikte, ormanla çevrili bir tepenin üzerinde yer alır ve kente, limana, Tramuntana sıradağlarına ve Mallorca ovalarına bakar. Adı, "güzel

Bellver Kalesi (1993)

manzara" anlamına gelen eski Katalanca "bell veer" sözcüklerinden gelmektedir. Önemli özelliklerinden biri, Avrupa'daki az sayıdaki dairesel kaleden biri ve türünün en eskisi olmasıdır.

Köken

Ekli dairesel kulelere sahip dairesel taban planı, aynı zamanda dairesel olan ve büyük bir ana kule ile üç küçük kuleye sahip, Batı Şeria'daki Herodium'un örnek alındığı düşünülmektedir. Küçük kuleler bitişiktir ve ana kule bir duvar delinerek bitişik hale getirilmiştir. Bellver Kalesi kuleleri olmamasına karşın, avluya çok alçak kemerler ve dairesel sütunlarla yerleştirilmiştir.

Bellver Kalesi inşa edildikten sonra, topların gelişmesi nedeniyle ravelin (Türkçedeki askeri mimari terimiyle malka: klasik kale mimarisinde ana savunma duvarının önünde, genellikle hendek içinde inşa edilen üçgen ya da hilal şeklindeki bağımsız dış tabyadır) ve barbakana (Türkçe adıyla hisarpeçe: iki farklı savunma elemanını ifade etmek için kullanılır. Sözcüğün kökeni Fransızca barbacane sözcüğüne dayanır.) mazgallar inşa edilerek raveline giriş noktası değiştirilmiştir. 1713 yılında, Veraset Savaşı sırasında, üzeri örtülü bir platform inşa edildi.

Tarihçe

Kalenin ana kısmı, Almudaina Sarayı'nda da çalışan mimar Pere Salvà tarafından, diğer usta inşaatçılarla birlikte, 1300 ile 1311 yılları arasında II. James için inşa edilmiştir. İnşaat için kullanılan taşların büyük bir kısmı, kalenin altında bulunan dağdaki bir mağara ocağından çıkarılmış. Ocağın boşaltılması kalede çatlaklara neden olmuştur.

Bellver Kalesi (1993)

Kale, başlangıçta II. James, Sancho ve III. James'in hükümdarlıkları sırasında inşa edilme amacı doğrultusunda konut işlevi görmüştür. Aragon Kralı I. John veba salgınından kaçarak burada yaşamıştır (1394). Kale XVII. yüzyılda, bazı valilerin ara sıra konutu olmuştur. Bir kale olarak, birçok kuşatmaya da dayanmıştır. İlk saldırı 1343'te, Törensel Petro önderliğinde Mayorka Krallığı'nın Aragon Krallığı'na yeniden katılması için yapılan sefer sırasında gerçekleşmiştir. Bir sonraki saldırı 1391'de, Yahudi mahallesine

(Chalco) karşı isyan sırasında ve son saldırı ise 1521'de Kardeşlikler İsyanı sırasında olmuştur.

Bellver Kalesi, XIV. yüzyıldan başlayarak önce Kraliçe Violante ve Prens James ile Isabella'nın ve Kral III. James'in Llucmajor Muharebesi'ndeki (1349) ölümünden sonraki diğer destekçilerinin hapsedildiği bir yer olarak kullanılmıştır. İspanya Veraset Savaşı sırasında II. Philip'in destekçilerini, Bourbon zaferinden sonra ise Habsburgların destekçilerini barındırmıştır.

General Lacy'nin Bellver Kalesi'nde idam edildiği yeri anlatan bir plaket, tam da vurulduğu noktada bulunmaktadır. XIX. yüzyılda, İspanya Bağımsızlık Savaşı sırasında, Bailén Muharebesi'nden Fransız esirleri ve daha sonra siyasi mahkumları barındırmıştır. Bunların ilki ve en ünlüsü, kalenin ilk tanımını yapan ve ilk plan ve çizimleri, ayrıca çevredeki çam ormanının botanik ve jeolojik tanımını yaptıran Bakan Gaspar Melchor de Jovellanos'tur (1802-1808). Paris meridyeninin ölçümünde yer alan Fransız fizikçi François Arago, yerel halk tarafından casuslukla suçlanarak oraya sığındı. Onu, 1817'de idam edilen liberal general Luis Lacy; liberaller Esteve Bonet i Perelló, Joan Coll Crespí ve diğerleri (1824) ve Miquel Bibiloni i Corró (1867); Valentí Almirall (1869) gibi Katalan cumhuriyetçiler; Alfonso XII ile birlikte İspanya'da Bourbon monarşisini yeniden kuran Arsenio Martínez Campos (1874); ve çeşitli Carlistler izledi.

İç Savaş sırasında, kale hapishane olarak yeniden işlevlendirildi ve kalede 800'e kadar Cumhuriyetçi mahkum tutuldu ve mevcut erişim yolunun inşasında zorunlu işçi olarak kullanıldı. Bu mahkumlar arasında, milletvekili olarak kalenin şehre devredilmesini sağlayan Alexandre Jaume ve devir sırasında belediye başkanı olan Emili Darder de vardı. Her ikisi de daha sonra idam edildi. Savaştan sonra, Belediye Meclisi kaleyi kültürel amaçlı kullanıma dönüştürme çabalarına yeniden başladı ve 1947'de kapsamlı tadilatlara başlandı; bu tadilatlar 1976'da Palma Şehir Tarihi Müzesi'nin açılışıyla sonuçlandı.

Kral Bahçesi (s'Hort del Rei) (1993)

Kral Bahçesi (s'Hort del Rei)

s'Hort del Rei, Palma'da Almudaina Kraliyet Sarayı'nın hemen yanında uzanan halka açık bir bahçedir. Selvi ağaçlarının gölgesi, çeşmeler ve kuğuların bulunduğu havuzlar, şehrin ortasında sakin bir yürüyüş alanı

oluşturur. Arap bahçelerinden esinlenen düzeni, su öğelerini ve yoğun bitkilendirmeyi öne çıkarır. Katalancada "Kralın Meyve Bahçesi" anlamına gelir.

Burası başlangıçta saray arazisinin parçasıydı; meyve ağaçları, sebzeler, şifalı otlar ve süs bitkileri yetiştirilirdi. Belediye, 1834'te eski duvarın yerine ahşap çit, 1882'de ise demir çit yaptırdı. XX. yüzyılın başlarında bahçe ortadan kalktı, ardından 1966'da mimar Gabriel Alomar'ın projesiyle kamusal alan olarak yeniden düzenlendi. Bu dönüşüm sırasında Lirik Tiyatro ve süvari kışlası gibi yapılar yıkıldı. Tasarım, Almudaina Sarayı'nı, kraliyet tersanelerinin kemerini ve katedrali öne çıkarır.

Kraliyet tersanelerinin Arap kökenli olduğu düşünülen kemeri, kuğu havuzunun üzerine uzanır. Üç heykel arasında Llorenç Rosselló'nun bronz El Foner'i, Josep Maria Subirachs'ın mermer Jònica'sı ve Alexander Calder'ın havanın etkisiyle hareket eden demir Nancy'si bulunur. Kemer, denizin geçmişte iç kesimlere daha fazla ulaştığı günlerde kaleyi kraliyet gemilerinin yanaştığı yere bağlıyordu.

Yüksek saray surları ve yoğun bitki örtüsü sayesinde şehrin gürültüsünü keserek ziyaretçilere serin, gölgeli ve dinlendirici bir kaçış noktası sunar. Çarşamba günleri bahçe yakınında yerel el sanatları pazarı kurulmaktadır.

Palma Sokakları

Palma de Mallorca'nın sokakları; dar Orta Çağ geçitleri, tarihi taş malikaneler (casals), modernizm izleri ve canlı Akdeniz atmosferini bir arada sunan eşsiz bir dokuya sahiptir. Bazı caade ve sokaklar ile ilgili bilgileri aşağıda okuyabilirsiniz:

Carrer de l'Argenteria: Eski kentin merkezinde yer alan, geleneksel dükkanların, el sanatlarının ve butiklerin bulunduğu hareketli alışveriş caddesidir.

Passeig del Born: Ağaçlıklı geniş bulvarı, kafe terasları, tasarımcı mağazaları ve yılın belirli dönemlerinde ışıklandırmalarıyla kentin "altın mili" olarak bilinir.

Plaza Mayor: Sokak sanatçılarının, el sanatları pazarlarının ve kafelerin kurulduğu, eski kentin kalbinin attığı tarihi meydandır.

Grand Hotel (Caixa Forum Palma) Palma Mayorka (1993)

28 - Palma

Eski Kent (Casco Antiguo): Ara Sokakları gizli avlulara (patio) açılan ağır ahşap kapılı tarihi malikaneler, Arnavut kaldırımları ve begonvillerle süslü dar Akdeniz sokaklarıdır.

Binalarda kum taşı dokusu, ferforje balkonlar ve Katalan ile İspanyol mimarisinin izleri hakimdir.

Sokak aralarında pek çok küçük sanat galerisi, yerel seramik dükkanları ve bağımsız kafeler yer alır. Ayrıca şehrin belirli noktalarında canlı bir sokak sanatı kültürü de bulunur.

Trafiğe kapalı olan bu labirent benzeri sokaklar, Palma'nın Eski Kenti yürüyerek keşfedilmeye değer bir bölgedir.

Mayorka Kırsalı

Mayorka Adası'ndaqki ilk yolculuğumuzu batı kıyısından kuzey ucuna kadar yaptık. Bu yolculuk sırasında sırasıyla Valldemossa, Port de Soller kasabalarından geçip Sierra de Tramontana dağlarını gördük. İkinci yolculuğumuz adanın doğusundan kuzeyine kadar uzandı. Bu yolculuk sırasında sırasıyla Santuari de Sant Salvador, Porto Cristo ve Canyamel Platja'yı gördük.

Kıvrıla kıvrıla dönen dik tepelerin aşağısında parlayan denizin uzanıp giden nefes kesici manzaraları, dağ yamaçlarında çiçek açmış mis kokan limon ağaçları, şiir gibi kireçtaşı terasları, vitray ve fresklerle süslü yüzlerce yıllık taş binaları ile Mallorca görmeye değer bir ada.

Yeşilin her tonu ve çiçeklerin renk cümbüşü, havanın taze kokusuna karışan limon, biberiye ve bitki kokuları, leziz yöresel tatları, denizin ferahlatıcı serinliği ve rüzgarla salınan ağaç yapraklarının sesi ile bu adanın özelliği sayılmalı. Kuzey batıdaki Tramuntana Dağı'nın keskin virajlı daracık yolları ve sıra sıra badem ve incir ağaçları arasından geçerek görülen köyleri, balıkçı kasabaları ve sakin plajları turistler için ilginç yerlerdir.

Valldemossa

Adı Valldemossa ya da Valldemosa olarak da yazılan kasaba, Mallorca adasında, Serra de Tramuntana bölgesinin batı kesiminde yer almaktadır. Nüfusu 2.038 kişidir.

Coğrafya

Valldemossa, Serra de Tramuntana sıradağlarının orta yerindedir. Belediye, sıradağların iç kesimlerinden denize kadar uzanan dağlık bir alanı kapsamaktadır. Ana köy, yaklaşık 400-450 m rakımda, meşe ve çam ormanlarıyla çevrili yüksek bir vadide yer almaktadır. Belediye sınırları içinde, Teix zirvesi (1064 m) ve Son Moragues ve Son Pacs sıradağlarının 700-900 metreyi aşan diğer zirveleri gibi bazı önemli yükseltiler bulunmaktadır. Valldemossa kıyı şeridi çoğunlukla engebeli olup, denizin üzerinde yükselen uçurumlarla şekillenmiştir. Köyde küçük koylar veya körfezler vardır. Bunların en önemlisi, dar ve dik bir yoldan ulaşılabilen eski bir balıkçı ve kargo iskelesi olan Valldemossa limanıdır. Belediye sınırları içindeki diğer kıyı bölgeleri arasında, aynı adı taşıyan malikanenin bulunduğu Punta de s'Estaca ve Sa Cova ile Caló del Cossil gibi karayoluyla ulaşılması zor olan çeşitli koylar yer almaktadır.

Arapça kökenli "alquerías" sözcüğü, küçük kırsal toplulukları ifade ediyordu. Kasabanın, Mussa veya Muça adında bir Arap soylusu tarafından vadide kurulan bu alqueríaslardan biri olarak ortaya çıktığına inanılıyor. Yıllar içinde Vall de Mussa, kasabanın bugünkü adı haline geldi.

Valldemossa, taş evlerin ve Arnavut kaldırımlı sokakların geleneksel tarzını koruyan eşsiz şehir düzeniyle öne çıkan bir köydür. Köyde birkaç ilgi çekici anıt vardır:

Valldemossa (1993)

Nazaretli İsa Kraliyet Manastırı

Nazaretli İsa Kraliyet Manastırı veya Valldemossa Manastırı, XV. yüzylda Mayorka Kralı I. Sancho'nun sarayı ve manastırıydı. Kompleksin kökeni, oğlu Sancho için bir saray inşa etmek üzere 400 metreden fazla rakımda bulunan Tramuntana sıradağlarındaki bu yeri seçen Mayorka Kralı II. James dönemine kadar uzanmaktadır. Saray "Kral Sancho Sarayı" olarak bilinir. 1399'da Martin Humane, Valldemossa'nın tüm kraliyet mülklerini Kartusyalı keşişlere devretti. Keşişler Charterhouse'u kurdular ve 1835'te Mendizábal kamulaştırmalarına kadar burada yaşadılar. Kilise mülklerine el konulmasının ardından saray "hücreler" halinde kiraya verildi ve 1838-39 kışında besteci Frédéric Chopin ve ortağı George Sand burada kaldılar. Chopin, Op. 28 numaralı Prelüdlerini burada besteledi ve Sand, "Mayorka'da Bir Kış" adlı eserini yazdı. Rubén Darío, Jorge Luis Borges, Jovellanos, Santiago Rusiñol ve daha birçok sanatçı da burada konakladı. XX. yüzyılda ressam Josep Colli Bardolet kasabaya yerleşti.

Ünlü besteci Chopin, 1838 yılında bir kış geçirdiği Valldemossa'da Mallorca Adası'ndan şu satırları yazmış:

"Palmiye, sedir, zeytin, portakal, limon, narlar arasındayım. Seralarda görebildiğimiz ağaçlar çevremde. Deniz lacivert, dağlar zümrüt yeşili, hava cennetteki gibi ılık. Asmalı balkonlarda, Araplardan kalma kalede geceleri gitar sesleri, şarkılar yankılanıyor. Harika bir yaşam, çiçek açıyor gibiyim."

Nazaretli İsa Kraliyet Manastırı (1993)

1236'da Santa María de Valldemossa olarak belgelenen San Bartolomé bölge kilisesinin, eski caminin bulunduğu yere inşa edildiğine inanılıyor. Bu kilise, kasabanın orta çağ kent düzeninin gelişiminde merkezi bir noktaydı. 14 Nisan 1248 tarihli, adanın tüm kiliselerini Kutsal Makam'ın koruması altına alan IV. Innocent'in belgesinde, kilise "Sancte Marie Vallis de Mossa" olarak geçmektedir. 1276 yılına gelindiğinde, Papa XXI. John'un fermanına göre, San Bartolomé Kilisesi olarak biliniyordu.

Manastır XVIII. yüzyılda yenilenerek bugünkü görünümüne kavuşmuştur. 1718'de transept eklenmiş ve daha sonra Gotik tarzı koruyarak nefin genişliği ve yüksekliği dengelenmiştir.

1792 ile 1810 yılları arasında, Catalina Tomás'ın aziz ilan edilmesini anmak için Kutsal Sakrament Şapeli inşa edilmiştir. 1856'da cephe ve çan kulesinde yenileme çalışmaları başlamış ve 1920'de tamamlanmıştır. Bu çalışmalar, mimar Antoni Sureda Vilalonga'nın yönetiminde, mimar Guillen Forteza ve ressam Bartomeu Ferrà'nın katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Ana portal tamamlanmamış bırakılmış ve üzerinde karma çizgili süslemeli gül pencere yükselmektedir. Çan kulesi cephenin sağında yer almakta olup, komşu Kartus manastırının çan kulesinden esinlenerek Neoklasik tarzda inşa edilmiştir. 1925 yılında inşa edilmiştir. Altı bölmeli nef, sarmal yivli pilasterler üzerine oturan büyük bir kemerle apsisten ayrılmıştır. Transept, pandantifler üzerine oturtulmuş ve tepesinde bir fener bulunan bir kubbe ile örtülüdür. Koro, nefin ilk bölmesini kaplar ve altında yarım daire kemerli iki şapel bulunurken, diğer bölmelerdeki şapeller sivri kemerlidir. Nef ve şapeller, Jaume Ballester'in resimleriyle süslenmiş pandantifler üzerine oturtulmuş bir kubbeye sahip olan Kutsal Sakrament Şapeli hariç, nervürlü tonozlarla örtülüdür.

Ana sunağın sunak resmi Barok tarzındadır ve 1720 yılında Gaspar Oms tarafından yapılmıştır. Orta koridorda Meryem Ana'nın Taç Giymesi resmi yer alırken, altında 1527 tarihli Juan Salas'ın eseri olan uzanmış Meryem Ana resmi bulunmaktadır. Üstte, kilisenin koruyucu azizinin resmi göze çarpmakta ve koridor, eseri sipariş eden papazın soyadı olan Aznar'ın armasıyla taçlandırılmıştır. Sol koridorda Aziz Mikail ve Müjde resimleri, sağ koridorda ise Aziz Jerome ve Çobanların Tapınması resimleri yer almaktadır.

İncil tarafında, transeptin bir parçası olarak, 1729 yılında Gaspar Oms tarafından yapılmış Barok bir sunağa sahip olan Aziz Yahya Vaftizci Şapeli bulunmaktadır. Üstte, solunda Aziz Yakup ve sağında Aziz Teresa resimleriyle çevrili, Kutsal Bakire Meryem'in Günahsız Gebeliği resmi yer almaktadır. Yanında, sunağı 1861 yılında Vicenç Mates tarafından yapılmış olan Tesbihli Meryem Ana Şapeli bulunmaktadır. Bunun ardından, yine Vicenç Mates tarafından yapılmış bir azize resmi bulunan Kutsal Bakire Meryem Şapeli gelir. Daha sonra Aziz Yusuf Şapeli ve onun ötesinde, 1609 yılında açılan yan giriş bulunur. Sonraki şapel, 1856 yılında Vicenç Mates tarafından yapılmış bir resimle Karmel Dağı Meryem Ana'sına adanmıştır. Bu taraftaki son şapel ise, merkezinde 1593 tarihli bir vaftiz havuzu bulunan Vaftiz Şapeli'dir. Mektup tarafında, transeptte, XVIII. yüzyıldan kalma çarmıha gerilmiş İsa resmi ve 1807 tarihli Pere Umbert tarafından yapılmış bir sunağı bulunan Araf'taki Ruhlar veya Kutsal İsa Şapeli yer almaktadır. Araf'taki Ruhlar tablosu Mateu Fratres tarafından yapılmıştır. Sırada Meryem Ana'nın Kutsal Ailesi Şapeli ve ardından 1852'de Miguel Torres tarafından yapılmış bir resmin bulunduğu Teselli Meryem Ana Şapeli yer almaktadır. Bu tarafın ortasında, aslen bu bölgeden olan Aziz Catherine of Thomas'ın kutsanması için inşa edilmiş Kutsal Sakrament Şapeli bulunmaktadır. Şapelin başında, 1806'da yapılmış azizenin bir resmi ve hayatını ve mucizelerini tasvir eden duvar resimleri yer almaktadır. Ayrıca, biri Aziz Bruno'nun diğeri Aziz Anthony Abbot'un olmak üzere iki tuval de bulunmaktadır. Şapel, 1808'de Kardinal Despuig tarafından kutsanmıştır.

Bunu, 1881'de inşa edilen İsa'nın Kutsal Kalbi Şapeli ve 1866'da Juli Virenque tarafından yapılan Aziz Roch Şapeli gelmektedir. Sonraki alan, koroya çıkan merdivenler tarafından işgal edilmektedir.

Bu köye 5 Km uzaklıkta, Avusturya Arşidükü Ludwig Salvator'un eski konağı olan Miramar bulunmaktadır. Miramar, Nicolás Calafat'ın adada ilk matbaayı burada kurmasıyla ünlüdür. Ramon Llull da burada ilk Doğu dilleri okulunu kurmuştur.

Oyuncu Michael Douglas ve aktris Catherine Zeta-Jones'un Valldemossa yakınlarında bir sahil mülkü bulunmaktadır. Nils Burwitz, Bruno Zupan ve Claudio Torcigliani de kasabada ikamet etmektedir.

Valldemossa Köyü (1993)

Valldemossa ile ilişkilendirilen önemli isimler arasında, 1792'de Papa Pius VI tarafından kutsanmış ve 1930'da Pius XI tarafından aziz ilan edilmiş Catalina Tomás Gallard da yer almaktadır. Azize, 1 Mayıs 1531'de doğdu ve 1552'de Palma'daki La Magdalena Meryem Ana Manastırı'na girdi. 5 Nisan 1574'te vefat etti ve aynı manastıra gömüldü. Bozulmamış bedeni hala orada bulunmaktadır. Doğduğu yerde inşa edilen şapelde, resminin altında, kemiklerinden birinin parçası bulunmaktadır.

Port de Sóller

Sóller Limanı (resmi Katalanca adı: Port de Sóller), Mallorca'da, Sóller belediyesine bağlı bir İspanyol kasabasıdır. Akdeniz kıyısında, Serra de Tramuntana sıradağlarında doğal bir limana sahiptir. 2022 yılında nüfusu 2.438'dir.Platja d'en Repic adlı bir plajı vardır.

Sóller kasabasına yaklaşık 3 Km uzaklıktadır. Karayolu, tünel (Túnel de sa Mola) ve her yarım saatte bir çalışan ve kasabanın başlıca turistik yerlerinden biri olan tramvay hattı ile ulaşılabilir.

Torre Picada, tüm körfezin panoramik manzarasını sunan bir gözetleme kulesidir. Korsanlara ve özel gemilere karşı savunma amacıyla XVI. yüzyılda inşa edilmiştir. Aziz Catherine'e adanmış eski şapel, Denizcilik Müzesi'ne dönüştürülmüştür.

Sierra de Tramontana

Serra de Tramuntana Mallorca adasının kuzey omurgasını oluşturan ve güneybatı-kuzeydoğu doğrultusunda uzanan bir sıradağdır. Aynı ad, bu bölgeyi kapsayan idari birime (comarca) de verilmiştir. Tramuntana Sıradağları, büyük fiziksel ve kültürel önemi nedeniyle 27 Haziran 2011 tarihinde UNESCO tarafından Dünya Mirası ilan edilmiştir.

Coğrafya

En yüksek zirve, 1.436 m yüksekliğiyle Balear Adaları'nın en yüksek dağı olan Puig Major'dur. İkinci en yüksek zirve ise 1.398 m yüksekliğindeki Penyal de Migdia'dır. Onu 1.364 m yüksekliğindeki Puig de Massanella izler. Sıradağlar ayrıca, -358 m derinliğiyle Mallorca'nın en derin mağarası olan Cova de sa Campana'ya ve -334 m derinlikte yer alan en derin yeraltı gölüne ev sahipliği yapar.

Sierra de Tramontana'dan Akdeniz (1993)

Tramuntana Sıradağları'ndaki iklim, adanın geri kalanına oranla önemli ölçüde daha yağışlıdır; yıllık yağış miktarı 1507 mm'ye kadar ulaşabilir. Oysa adanın diğer bazı bölgelerinde yıllık yağış miktarı 400 mm'nin altındadır. Yüksek rakım nedeniyle hava daha serindir ve kış aylarında birkaç gün kar yağışı görülmesi alışılmadık bir durum değildir.

Serra de Na Burguesa, Tramuntana Sıradağları'nın en güney kısmını oluşturur.

Coll de Cal Reis

Coll de Cal Reis, Balear Adaları'ndan Mallorca'da bulunan Serra de Tramuntana sıradağları içindeki bir dağ geçididir. Geçidin batısında, adanın en yüksek noktası olan Puig Major'a kadar uzanan bir sırt yer alır; doğusunda ise yalnızca daha küçük bir yan zirve olan Moleta de Cals Reis bulunur.

Ma-2141 karayolu, bu geçitten geçerek sahil kasabası Sa Calobra'ya iner. Söz konusu yol, İspanya'nın en etkileyici manzaraya sahip yollarından biri olarak kabul edilir. Bu yol aynı zamanda bisikletçiler için de oldukça ilginç bir rotadır.

Geçitin rakımı 682 m – 723 m arasında değişmektedir.

Geçidi ünlü yapan özelliklerinden biri keskin virajlarıdır. Ünlü 270 derecelik sarmal köprüyü ("Kravat Düğümü" / Nus de sa Cobra) de barındıran 25 kadar ikonik viraj vardır. Geçit 1933'te açılmıştır.

İkinci özelliği, Avrupa'daki en bilinen bisiklet tırmanış yollarından birisi olmasıdır. Profesyonel bisiklet takımlarının öncelikli yollarından biridir.

Geçit çevresinden küçük liman köyü Sa Calobra, yol boyunca dik kireç taşı kayalıklar, çarpıcı vadiler ve geniş Akdeniz manzaraları görülmektedir.

Santuari de Sant Salvador

Santuari de Sant Salvador, Mallorca'nın kuzeydoğusunda yer alan geleneksel Artà kasabasına tepeden bakan yüksek bir noktada bulunur. Tarihi savunma sistemleri ve geniş açılı manzaraları bir araya getiren etkileyici bir külliyedir. Bu simge yapı, bölgenin yüzyıllara dayanan tarihini ve kültürünü yansıtır. Çevredeki vadiden bakıldığında, sağlam kale duvarları ve yüksekteki kilise silüeti, tüm bölgenin karakterini tanımlayan belirgin bir ufuk çizgisi oluşturur.

Bu kültürel alanın öne çıkan özellikleri arasında, dini bir sığınak, antik surlar ve panoramik terasların uyumlu birleşimi yer alır. Geçmiş dönemlerde yerel halkı korumak ve dini inançlarını yaşayabilmeleri amacıyla yapılmıştır. Mekandan Artà kasabası ve Serres de Llevant dağlarının kıvrımlı sırtlarından oluşan manzaralar görülebilir.

Santuari de Sant Salvador (1993)

Artà'da yer alan bu kutsal alan (santuari), gezginleri zengin mirası, geleneksel el sanatları ve büyüleyici tarihi merkeziyle ünlü bir yerleşim yeriyle buluşturur. Çevresindeki coğrafya doğa koruma alanları, etkileyici kıyı rotaları ve verimli vadilerden oluşan dengeli bir karışım sunar.

Porto Cristo

Porto Cristo (1993)

Porto Cristo veya Puerto de Manacor Mallorca'da, Manacor belediyesine bağlı bir kasaba ve bölgedir. Akdeniz kıyısında yer alan bölgenin yakınlarında La Marineta, Cala Anguila-Cala Mandía, Cala Romántica, s'Illot-Cala Morlanda, s'Illot, sa Coma ve Son Carrió köyleri bulunmaktadır.

Drach Mağaraları ve Hams Mağaraları'nın varlığı nedeniyle turistik rotalarda önemli bir duraktır. Siyasi olarak, Manacor belediyesi içinde küçük bir yerel yönetim birimi olan bir ilçe konseyi tarafından yönetilmektedir.

Port de Manacor (Katalanca'da Port de Manacor) adı, ait olduğu şehrin ana limanı olması nedeniyle resmiyet kazanmıştır. Porto Cristo adı, yaklaşık 1260 yılında İsa ve kucağında Çocuk olan Meryem Ana'nın resimlerini taşıyan bir geminin karaya çıkmasından gelmektedir. Geminin mürettebatı, denizde şiddetli bir fırtınaya yakalanmışken, bir limana sağ salim ulaşmaları halinde İsa ve Meryem Ana'nın resimlerini bırakacaklarına söz vermişlerdir. Sonunda Cala Manacor koyuna sağ salim vardılar ve söz verdikleri gibi heykelleri teslim ettiler. İsmi, Latince "porto" (portare fiilinden) ve "Christ" (İsa) kelimelerinden gelir; bu kelimeler, o zamanlar kasaba henüz kurulmamış olduğu için karaya çıkarılan heykeli ifade eder. Heykel şu anda Manacor'daki Acıların Meryem Ana Kilisesi'nde bulunmaktadır.

Coğrafya

Kasaba, Costa de los Pinos ve Cala Murada arasında önemli bir turizm bölgesinde yer almaktadır.

Porto Cristo Körfezi güneydoğuya açılır ve sağ tarafında Es Morro de Sa Carabassa adı verilen büyük bir kaya çıkıntısı tarafından neredeyse tamamen çevrilidir. Uç kısmında 1951 yılında inşa edilmiş bir deniz feneri bulunmaktadır. (Punta d'es Pelats olarak adlandırılan) uçurum, Porto Cristo iskelesini kısmen kapatır ve denizin bir kolu yaklaşık 400 m batıya doğru uzanır, ardından 300 m daha kuzeye doğru keskin bir şekilde döner.

Bu zorlu alan, zamanla alüvyal birikintiler nedeniyle yavaş yavaş çamurla dolmuş olan asıl limanın son kalıntısını oluşturmaktadır. Bu birikintiler artık geçitler ve küçük meyve bahçeleridir. Yaklaşık 2 Km'ye ulaşan çöküntünün sonunda, Cueva dels Hams mağaralarının yakınında, Roma döneminde iskelenin bulunduğu düşünülüyordu.

Canyamel Plajı

Plaj, Capdepera belediyesi sınırları içinde, bir doğa koruma alanı içinde yer almaktadır. 300 m uzunluğunda ve ortalama 80 m genişliğinde olup, hafif eğimli kıyı şeridiyle küçük çocuklar için idealdir. Özellikle Artà ve Capdepera'dan gelen iyileştirilmiş yol sayesinde kolay ulaşılabilirliği nedeniyle, yoğun sezonda oldukça kalabalıktır. Ancak asla aşırı kalabalık hissi vermez. Mallorca'nın en büyük sarkıt mağaraları olan Coves d'Artà'ya on dakikalık yürüme mesafesindedir.

Canyamel Plajı (1993)

Yaz aylarında Kızılhaç plajı gözetim altında tutmaktadır. Yakınlarda bir polis karakolu da bulunmaktadır.